

Družinski tednik

ILUSTROVANI LIST ZA MESTO IN DEŽELO

Cena Izhaja ob četrtkih. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Tyrševa (Dunajska) cesta 29/L. Poštni predal št. 345. Račun poštne hranilnice v Ljubljani št. 15.393.

Ljubljana, 15. junija 1933

Naročnina za četrt leta 20 Din, za pol leta 40 Din, za vse leto 80 Din. V Italiji za vse leto 40 lir, v Franciji 50 frankov, v Ameriki in povsod drugod 2 dolarja

Št. 23-24
Leto V

ŽELEZNICA NA STRANPOTIH

Naši bralci gotovo vedo, da se je veliki slikar Leonardo da Vinci ukvarjal z vsemi mogočimi vedami, ki niso ravno spadale v njegovo področje. Tako je na primer prvi izdelal načrt za letalo. Manj znano bo pa, da je imel tudi drugi veliki slikar Albrecht Dürer zelo plodovito tehniško domišljijo. Zapustil nam je celo vrsto risb o fantastičnih vozovih, ki teko sami od sebe, brez konj. Kaj bi te vozove gonilo, mojstra očitno ni dosti zanimalo; zadovoljil se je s tem, da jim je dal čudne zveržene oblike z zobatimi kolesi — vse drugo naj doda gledalčeva domišljija. Le na eni sliki je pokazal tudi živo gonilno silo, nekako vrsto samotnega voza z velikim zobatim kolesom, ki ga gonita dva moža s svojo lastno težo. Seveda ni teh fantastičnih načrtov nikoli noben tehnik v praksi preizkusil — bili so vendarle pre-fantastični.

Drugače je bilo z neko konstrukcijo iz srede 19. stoletja. Takrat so na Angleškem in tudi na evropski celini že zdavnaj vozili vlaki s parnim pogonom. Tedaj je torej vstal v Nemčiji neki mož in pokazal svoj izum: njegov voz je sicer tudi tekkel po tračnicah, toda gonila ga ni para, nego konji. A ne na tak način, kakor smo pozneje doživeli pri konjskih cestnih železnicah: ne, duhoviti izumitelj je postavil konje kar na voz, tako da je imel ta »stroj« res prave štiri konjske sile. Izumitelj je napravil celo pravcati model o svojem izumu in so ga na berlinski raz-

stavi ljudje zelo občudovali. Dejali so, da ima ta voz veliko prednost pred Stephensonovo lokomotivo: to namreč, da ne more imeti defekta kakor parni stroj.

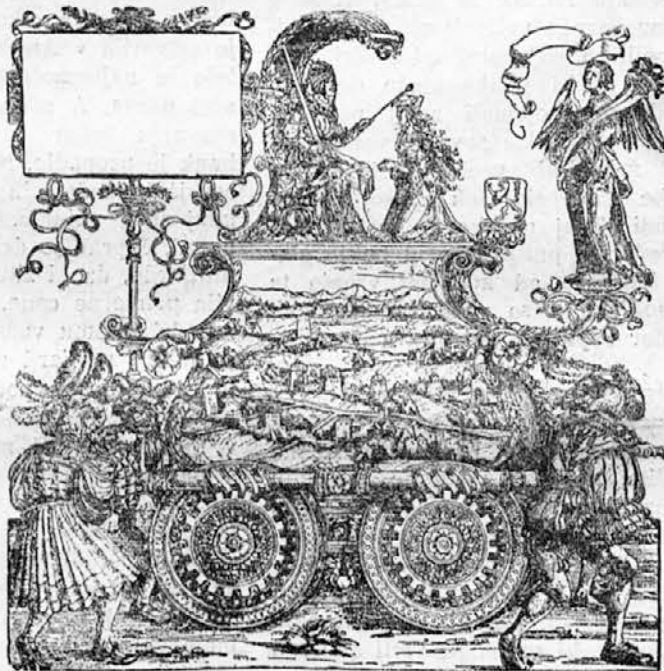
In izumitelja je gotovo zelo peklo, da se svet ni hotel odločiti za njegovo konstrukcijo, temveč je rajši ostal pri preizkušeni parni lokomotivi...

Tudi to, kar je razkazoval Francoz Mazet leta 1881 v Parizu, je zgolj nezmiseln stranpot železnice. Le po-

Spodaj na levi:

Takole si je Mazet predstavljal mostove na svojih železnicah

Spodaj na desni: Mazetove železnice brez tračnic

glejte obe sliki kako si je izumitelj stvar zamislil, pa sami presodite.

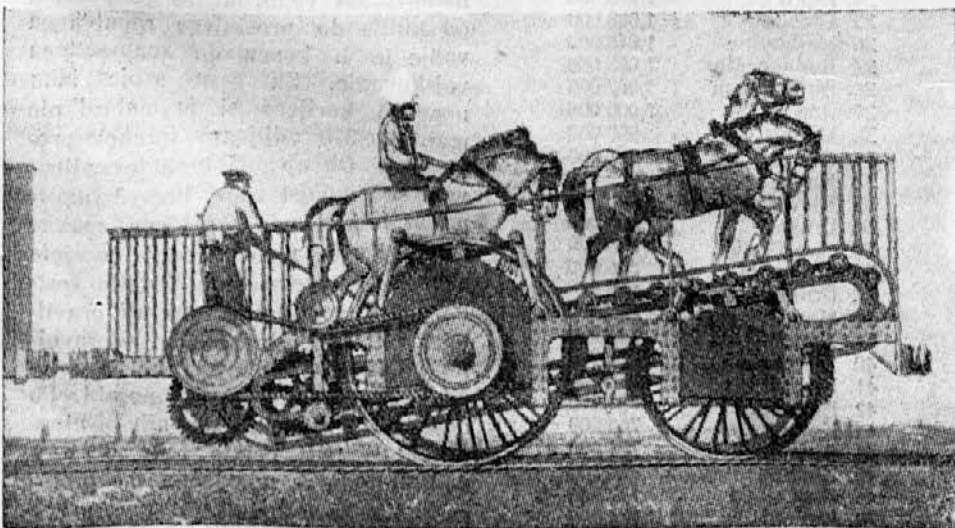
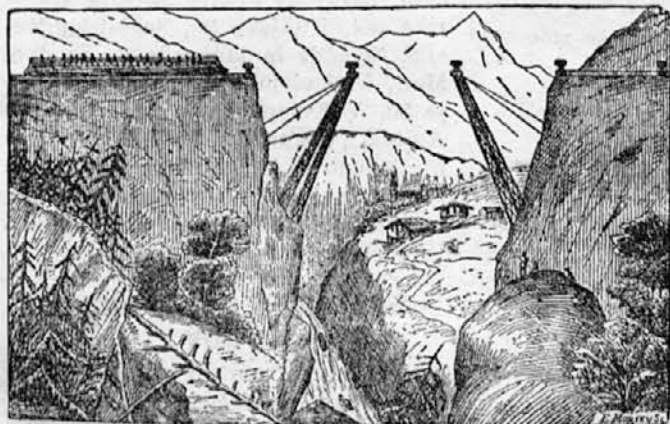
Čisto druge vrste so pa stranska

Na desni:
Enotirna železnica Angleža Brennana in Nemca Scherla

Spodaj:
Fantastični osnutek Albrehta Dürerja za »voz brez konj«

ko, ki sta jo napravila v notranjosti voza. Tak voz je za poskušnjo res vozil leta 1910 v Londonu in o njem se niti ne more reči, da bi bil zgolj tehniška igračka. Izumiteljema so bile v prvi vrsti pred očmi velike težave, ki jih povzročata gradnja tračnic, in sta si rekla, da bi vse to postalo igračka, če bi namestu za dvema tračnicama imeli opravka samo z eno. Toli zapleteni računi pri gradnji tračnic na ovinkih, vsa natančnost in pažnja, da sta obe tračnici zmerom v enaki razdalji druga od druge — vse to bi na mah postalo odveč. Velika vrtavka v vozu bi vse to sama opravila, ona sama bi skrbela za ravnotežje voza.

pota, na katera je krenil angleški inženjer Brennan in z njim nemški časopisni založnik Scherl. Ta dva sta hotela nič več in nič manj kakor vzeti vlaku statično ravnotežje: enostavno sta izpustila eno tračnico in nadomestila ne samo nosilni nego tudi ravnotežje podeljujoči moment z vrtav-

Lokomotiva s pravimi 4 konjskimi silami

Najbrže te ideje samo zato niso v praksi nikoli izvedli, ker so se ustrašili, da bi potem morali sedanje železniške tire na vsem svetu vreči med staro železje, in da bi nastala pravcati revolucija v dosedanjem načinu gradnje spodnjega ustroja pri železnicah. In to je tem žalostnejše, ker danes ni več dvoma, da ima ta ideja še lepo bodočnost.

Morgan pred preiskovalnim odborom

Največji finančni skandal sveta. — Milijarde, ki ne plačuje davkov

Najmočnejši steber kapitalistične gospodarske sile se je zamajal. Gospodar največje finančne moči sveta, čigar oblast je bila mogočnejša od oblasti najdrznejšega zavojevalca iz svetovne zgodovine, mora pred preiskovalne sodnike, ker ni plačeval davkov. To je J. P. Morgan, največji ameriški zlati malik, ki se za njegovim bleščečim zlatim sijajem skriva trhllost in korupcija. Tu se nam razgalja druga plat denarnih mogočnikov še jasneje kakor pri Kreugerju, še očitneje kakor pri Insullu in vseh finančnih oblastnikih, ki je od njihove slave in neomejene oblasti ostal samo kup sodnih aktov o poneverbah, prevarah in podkupovanju.

Kdo je John Pierpont Morgan?

Menda ni na božjem svetu države, kamor bi ne segla Morganova denarna roka. Banke, elektrarne, koncerni in trusti so jemali od Morgana denar in ga dajali državam, tovarnam in podjetjem na posodo. Po tisočih ovinkih in skrivnih poteh je prihajal njegov denar med ljudi in si osvojil gospodarstvo vsega sveta. Pod Morganovim nadzorstvom so bili največji elektriški koncerni. Že navedbe vseh trgovskih zvez in udeležb pri podjetjih tega ogromnega trusta bi napolnile celo knjigo. Insull je bil nekoč vladar največje ameriške elektriške industrije, in je Američane izmozgaval na vseh koncih in krajih. Toda Insull je bil le medla senca v primeru z Morganovo banko. Pritlikavec, neobljenček, ki mu je zmanjkalo sapa. Največja denarna sila sveta se nam je predstavila z imenom Morgan. Največji trusti, vse velike bančne zveze sveta, najdrznejše finančne akcije so bile v najtesnejših stikih s tem vplivnim imenom. Nikoli in nikdar niso finančniki in svetovni kapitalisti izgovarjali nobenega drugega imena z večjim spoštovanjem. In zdaj je ta John Pierpont Morgan zaradi neplačanih davkov v preiskavi!

Milijonar, ki ne plača davkov

Dokazali so mu, da ni najbogatejši človek sveta plačal že več let nobenih davkov na svoje dohodke. Toda malo verjetno je, da bi mu zategadelj skrivili las. Ameriški farmerji pa, ki so dolgo let vsi znojni in žuljavi obdelovali zemljo, so morali zapustiti svoje borne kolibe, ker niso zmogli davkov. Njihove farme so prodali na dražbah za masleni kruhek. Morgan pa brčkone ne bo plačal niti dolarja kazni, ker bo z vso natančnostjo dokazal, da mu podjetje ni meslo niti beliča, — da je imel izgubo. Kljub vsemu je pa vendar dobival od svoje banke malenkostno odškodnino — milijonček dolarjev samo — na leto. Zakoni Združenih držav so že zdavnaj sestavljeni pod Morganovim vplivom in tako ima ta »siromak« zdaj pravico, da odtegne izgubo svoje banke od svojih lastnih davkov. Sicer znašajo rezervni zakladi njegove banke samo piškavil 660 milijonov dolarjev, sicer vedo, da more taka banka, ki ima na vrvcu sto drugih bank, svoje posle zmerom vrediti tako, da izkaže ali izgubo ali dobiček kakor jo je pač volja. V ostalem je pa izguba Morganove banke v zadnjem polletju znašala slab mi-

lijon, kar je za tako podjetje prava malenkost, ki se da kriti že z malenkostnim znižanjem plač delničarjev in gospodov generalnih ravnateljev. Po čemu bi pa naj bil potlej Morgan najmočnejši človek Združenih držav in vsega sveta, če bi moral še davke plačevati! Saj jih tudi njegovi delničarji ne plačajo.

Kdo je bil podkupljen?

Doslej je preiskovalni odbor odkril šele repek tega obsežnega finančnega skandala — in že je po vsem svetu zasmrdelo po korupciji. Zato bodo ta repek najbrže lepo potegnili med noge, pa bo spet mir...

Kopica državnikov in gospodarskih voditeljev ima umazane roke; vsi so se mastili z Morganovim denarjem.

Možje, ki so soodločali pri usodi svetovnega gospodarstva, oni vladarji ameriških Združenih držav, ki so v imenu naroda vplivali na mednarodno politiko, so skoraj vsi dolžni Morganovi banki velike vsote denarja. Menda so prejeli zgolj posojila, osebna »posojila« seveda, vendar so bili nekakšni protežiranci velike banke. Po večini teh »posojil« niso vračali. Zdaj pa, ko se je skandal razvedel, si pulijo lase in belijo glave, kako in od kod naj vrnejo ta »posojila«, ki so v bančnih knjigah vendar zapisana kot prava posojila.

Državniki, ki so Morganu dolžni

V znamenjih takih Morganovih dolžnikov, ki so prejeli osebne kredite, najdemo voditelje največjih bančnih zavodov, celo predsednika prve Narodne banke Združenih držav. Niti imena predsednika newyorške borze ne manjka, niti imen slavnih in priljubljenih gospodarskih voditeljev, ki so vsi po vrsti dobivali manjša in večja »posojila«, kajti na njihovo besedo so se sklenili posli, ki so vrgli časih težke milijone dolarjev. Med gospodarskimi voditelji se blesti tudi ime predsednika jeklene trasta Mirona C. Taylorja. H koncu se niti ne začudimo, ko be-

remo ime zakladnega tajnika Woodina in imeni prejšnjih tajnikov zakladnega urada Mellona in Ogdena Millsa. Skratka: gospodje finančni ministri Združenih držav so sami in osebno dolžni gospodu Morganu visoke vsote denarja.

Pa to še ni vse! V zanamku onih, ki so dobivali od Morgana denar, so tudi možje svetovnega slovesa, vzemimo samo nekdanjega podpredsednika Združenih držav in poslanika v Londonu, generala Dawesa. Tudi Norman Davis, ki je odposlanec Amerike na konferenci v Ženevi, čigar beseda utegne odločati o vprašanih celih držav in narodov, je zapisan med onimi 64 gospodi, ki jim je Morgan dovoljeval zasebne kredite.

Kdo bo zmagal?

V Združenih državah so karteli in trusti prepovedani. Toda Morganova banka je znala zakon obiti. Prav ona je ustvarila v Ameriki največje kartele in najmočnejše truste, ki jih svet pozna. A zdi se, da v Ameriki odzvanja temu sistemu. Na tisoče bank je propadlo. Na milijone delavcev je brez dela in brez nade, da ga kdaj spet najdejo. Farmerji so obupani, čeprav je država izdala težke milijarde, da bi žitu in volni zagotovila primerne cene. Če je ameriške-mu državnemu vodstvu, ki je izdalo že toliko milijard za sanacijo bank, industrije in za podvig poljedelstva, kaj do tega, da ni tega denarja vrglo v morje, bo pač moralo samo sčasoma preiti na zmiselno gospodarstvo in uvesti točno kontrolo nad slovanjem bank. Temu se pa ravno Morgan najbolj upira. Morda je ta davčna preiskava samo poskus, da ga ustrahujejo, morda je začetek pametnega gospodarstva in morda prvi korak k zatrtju korupcije narodovih voditeljev.

Bog ve, ali bo roka novega državnega predsednika dovolj močna, da napravi red?

Gospod Morgan osebno še zmerom odklanja bančno kontrolo.

Milijonska mesta

V povojnih letih so se mestne razmere, zlasti v novih državah, močno izpremenile. Normalni razvoj velikih mest je odvisen od treh činiteljev: od narasta prebivalstva zaradi čezmernih porodov, od pritoka ljudi s kmetov in od priključitve okoliških občin mestnemu območju. Če smatramo za velika mesta ona, ki imajo milijon ljudi ali več in prištevamo tudi ona, ki utegnejo kmalu doseči milijon, bi bil vrstni red po ljudskih štetjih iz let 1930 in 1931 tak:

1. Newyork	9,000.000
2. London	8,263.000
3. Pariz	4,934.000
4. Berlin	4,339.000
5. Čikago	3,376.000
6. Sangaj	2,700.000
7. Moskva	2,667.000
8. Osaka	2,454.000
9. Buenos Aires	2,153.000
10. Tokio	2,130.000
11. Filadelfija	1,951.000
12. Leningrad	1,942.000
13. Dunaj	1,836.000
14. Detroit	1,569.000
15. Rio de Janeiro	1,469.000

16. Tientsin	1,400.000
17. Kalkuta	1,384.000
18. Peking	1,340.000
19. Sydney	1,239.000
20. Los Angeles	1,238.000
21. Hamburg	1,231.000
22. Varšava	1,178.000
23. Bombay	1,158.000
24. Kairo	1,135.000
25. Glasgow	1,088.000
26. Melbourne	1,018.000
27. Budimpešta	1,005.000
28. Birmingham	1,002.000
29. Rim	1,000.000
30. Milan	990.000
31. Mexico	968.000
32. Nagoya	907.000
33. Cleveland	900.000
34. Bruselj	890.000
35. Sao Paolo	880.000
36. Liverpool	856.000
37. Praga	849.000
38. Madrid	845.000
39. Napoli	841.000
40. St. Louis	822.000
41. Kanton	820.000
42. Baltimore	805.000
43. Kobe	788.000
44. Boston	781.000
45. Hankau	780.000
46. Barcelona	775.000
47. Kodanj	771.000

Banka Baruch

15, Rue Lafayette, PARIS

Odpremlja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem dnevnem kurzu. — Vršni vse bančne posle najkulantneje. — Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 3064-64, Bruxelles; Holandija: št. 1458-66, Ded. Dienst; Francija: št. 1117-94, Paris; Luksemburg: št. 5967, Luxembourg. — Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nakaznice.

48. Manchester	766.000
49. Kioto	765.000
50. Amsterdam	752.000

29 velemest — pred vojno pa samo 15

V začetku vojne smo imeli na svetu le petnajst milijonskih mest, dočim jih je danes ta dan skoraj dvakrat toliko. V Carigradu, ki je imel leta 1913 1,200.000 prebivalcev, se je število skrčilo na približno 600.000. V Evropi je narast večine velemest normalen, zavzletljivo je pa zvišanje prebivalcev v Moskvi za cel milijon v primeru z letom 1914. Birmingham je pridobil pol milijona, Rim je pa število prebivalstva podvojil. Milan šteje za 370.000, Praga pa za 335.000 prebivalcev več nego prej. Čuden je padeč prebivalstva v Leningradu in na Dunaju, ki sta štela pred vojno 2,019.000 oziroma 2,167.000 duš. Ameriška, avstralska in afriška velika mesta so skoraj vsa narasla, dočim je v mestih Azije drugače. Šangaj je na primer od leta 1914 do danes počelveril prebivalstvo, Osaka, Tientsin, Peking, Kobe in Kioto so ga podvojile, Kalkuta in Bombay sta pa le malo pridobila. Tretje japonsko velemesto Nagoya je zraslo od 378.000 na 907.000, Tokio, Kanton in Hankau so pa izgubili ogromno prebivalcev.

Med 29 milijonskimi mesti jih je dvanajst v Evropi, sedem v Ameriki, sedem v Aziji, dve v Avstraliji in eno v Afriki. Britska država jih ima sedem, Združene države Severne Amerike pet, Kitajska tri, Sovjetska Rusija, Nemčija in Japonska pa po dve. Mest, ki štejejo več ko 750.000 duš, je 50. V Evropi jih je 22, trinajst v Ameriki, dvanajst v Aziji, 2 v Avstraliji in eno v Afriki. Ameriške Združene države in britsko gospodarstvo sta torej vsaka z devetimi mesti na prvem mestu.

Šestnajst generalovih vdov

Nedavno so umorili maršala Čang-čung-čanga, vodilnega generala v mandžurski vojni, ki se je povzpela od kulija do proslulega roparskega vodje in h koncu do znamenitega vojskovodje. Za časa svoje tako uspešne karijere si je nabral nič manj ko 370 milijonov frankov premoženja. Ob njegovi krsti je vzdihovalo sedemnajst vdov. Preveč žalostna ni bila menda samo ona, »prva« maršalova žena, ki podeduje po njem skoraj vse premoženje. Ostalih šestnajst »drugovrstnih« žena ali pravilneje vdov dobi le beraško odpravnino po 60.000 frankov. Tako je določil sam maršal v svoji oporoki. Po dosedanjih kitajskih zakonih bi utegnile biti tudi ostale žene deležne dediščine in se seveda na vse pretege pulijo za milijone.

Nočna taksa

Edinburgh, v juniju.

Saj ni lepo, če se o ljudeh vedno slabo govori, toda ta prigoda se je resnično lahko zgodila samo v Edinburghu. Škotska je pač dežela, ki ji še pregovor očita pretirano štedljivost.

Na Dawsonovi cesti v Edinburghu stanuje zdravnik dr. Mitchell, dobrosrčen in prijazen gospod srednjih let. Njegova praksa je obširna in dobra, zategadelj mu ni prav všeč, če ga ponoči kdo vrže iz postelje. Ni mu pač več treba! S tem pa nočemo reči, da bi svojih zdravniških dolžnosti vestno ne izpolnjeval, če ga pokličejo ponoči k bolniku.

Bilo je zdaj v teh čudno hladnih majskih dnevih. Na Škotskem je ponekod lilo kakor iz škafa. Neke noči o pol treh — na nesrečo je spet lilo — je zbudil zvonček gospoda zdravnika iz najlepšega sna. Planil je k oknu, zaspri in nejevoljen se je sklonil skozenj, da mu je za vrat deževalo, in opazil pod oknom nekega gospoda, ki ga je glasno vprašal:

»Gospod doktor, saj imate avtomobil?«

»Seveda ga imam!«

»Povejte mi, prosim vas, koliko ra-

čunate za prav nujen obisk v dve uri oddaljeno vas?«

»Nočna pristojbina za tak obisk je 25 šilingov.«

»Prav, pristanem! Podvizajte se, prosim!«

Zdravnik se je še zmerom slabe volje oblekel. Poiskal je svoj kovčeg z zdravili, pripeljal avto iz garaže in povabil tujca v voz. Kljub plohi in slabim cestam je drvel z veliko brzino proti omenjeni vasi. Čez pičle pol ure sta dosegla cilj. Tujec je poprosil zdravnika, naj ustavi pred lepo hišico z vrtom. Izstopil je ter privlekel mošnjiček in z izbrano vljudnostjo odštel zdravniku zahtevano pristojbino 25 šilingov.

Dr. Mitchell se je nemalo začudil:

»Kdo je pa bolan in kaj mu je?«

»Veste, gospod doktor,« je vljudno odvrnil tujec, »pri nas je vse zdravo. Rekli ste mi, da računate za nujen obisk 25 šilingov. Da, toda ta obisk moram napraviti jaz in razen tega zahtevajo vsi šoferji za tako vožnjo po 40 šilingov.«

Od sile vljudno je govoril mož, pozdravil je spoštljivo in izginil po ozki vrtni stezici.. **

Salomonska razsodba

Stockholm, v juniju.

Neki sodnik na Švedskem je nedavno razglasil salomonsko razsodbo. Tudi v tem primeru je šlo za dve materi, ki sta se z vso vnemo topli za malo bitje, kakor nam je znano iz poročil svetega pisma. Samo, da to bitje ni bilo otrok, nego pes, po pravici povedano psiček, majhen, kuštrast, nič lep in še glavo je držal postrani. Toda oči je imel lepe in zveste. Ime mu je bilo Rino.

Nekoč je bila ta kuštrava živalca last starejše dame, ki se je zdaj pulila zanj. Lepega dne ga je pa nepremagljiva sila potegnila v neznan kraj, tja k vogalom, vežnim vratom, kostanjem in mejnikom, ki jih dotlej še ni povohal. Ta bolna sla po potepuštvi in novih doživetjih mu je pričarala prelestne slike daljnega raja. Udal se je, bežljaj po ulicah z nosom ob tleh in pozabil svojo gospodarico. Ko je le-ta končavala svoj zanimiv pogovor z neko znanko in omenila, da ne bi bilo napak, če bi se sosedova Ingrid zaročila z njenim Rinom, je bil ta potepuh daleč proč na svojih pustolovskih pohodih.

Čas ozdravi sleherno rano. Tako se je tudi prava Rinova gospodarica sprijaznila z mislijo, da kuštrave živalce več ni, in je že mislila na to, da bi si kupila drugo. Toda nekega lepega dne je nenadoma opazila svojega pravega Rina: majhnega, kuštrastega, nič lepega z brezmejno dobrimi očmi. Skakal je okoli čedne mlajše dame, ki se je bolj prestrašila nego ujezila, ko je pričela stara Rinova gospodarica na ves glas razglasiti svojo edino posestno pravico. Rino je sicer poskočil nekajkrat okoli svoje prejšnje gospodarice, jo malo povohal in pomahal z repkom. V ostalem se pa nikakor ni vtikal v prepir obeh dam.

Rinova krušna mati se je z vso odločnostjo branila vrniti psička, ki

ga je našla pred letom dni na cesti vsega umazanega in sestradanega. Zadeva je prišla pred sodnike.

Sodnik je bil star gospod, dobričina, poslušal je z vso resnostjo obtožbo in zagovor, nato je pa prosil obe dami, ki sta si bili v laseh, naj sedeta. Stopil je k njima in s smehljajem na dobrodušnem obrazu odvedel nemirnega Rina na vrvec s seboj. Rino se je tako branil, da ga je moral vleči. Čez nekaj minut se je sodnik vrnil z živalco, ki je topot bila pred njim in nemirno vlekla za vrvec naprej. Nepričakovano je sodnik izpustil vrvec in Rino se je v prešernih skokih zagnal k svoji krušni materi.

Tako je sam odločil, kam ga srce bolj vleče.

Mati se boji za svojega otroka

Čikago, v maju.

Na široki ulici Pulmannstreet v Čikagu, ki drži proti luki in je menda najbolj živahna cesta v vsej Ameriki, je prišel petletni Tom Burton pod kolesa tovornega avtomobila. Nesrečni malček je bil pri priči mrtev. Okoli njegovega trupca se je zgrnila množica ljudi. Velikanski cestni promet se je za nekaj minut ustavil. Stražniki so prihiteli z vseh strani. Zdravnikov je bilo kar več hkratu pri malem ponesrečencu. Po obširnih poizvedovanjih so zvedeli za ime in stanovanje mrtvega dečka, nakar so malčkovo trupce odnesli materi domov.

Policija, ki je morala poizvedeti, kdo je zakrivil dečkovo smrt, je zahtevala od globoko potrpe matere, naj ji izroči trupce. Mati se je pa uprla. Policija si je prizadevala na lep način, da bi dobila otrokovo truplo, in se je sklicevala na zakonske odredbe, ki tako zahtevajo. Nesrečna mati se pa ni mogla ločiti od svojega mrtvega ljubljence in se je obupno branila proti zahtevam policije. Le-

Vedno zvest prijatelj!

Tako je bilo že prej in tako je še danes Schichtovo terpentinovo milo pomaga gospodinji kakor nobeno drugo, da je v hiši vse lepo čisto!

Torej: Pazite prav posebno na izvorni ovoj in na varnostno znamko „JELEN“. Potem se Vam ni bati ponarejenih mil.

..ampak poprej za namakanje: Ženska hvala!

SCHICHTOVO TERPENTINOVNO MILO

ST.1-33

PRILJUBLJENI JUGOSLOVANSKI IZDELEK!

ta je pa smatrala za svojo dolžnost, da si prisvoji odnosno zapleni trupce s silo. Cel oddelek stražnikov so poslali, da izvrše kar zakon zahteva. Mati je pa s pomočjo dobrosrčnih sosedov napravila iz svojega stanovanja utrdbo in je ob trupcu svojega ljubljenega otroka vzdržala pravo obleganje.

Medtem so pa poslali dobri sosedi odposlanca k policijskemu predsedniku, ki so mu v srce segajočih besedah objasnili žalostno usodo uboge matere in prosili naj se nasilje prepreči. Materino srce je zmagalo v tem žalostnem boju. Policija se je po nalogu svojega predsednika umaknila in opustila zahtevo po izročitvi mrtvega malčka. Mati je pa lahko svojega edinca krščansko pokopala ob ogromni udeležbi dobrosrčnega občinstva.

Prekletstvo dedega obraza

V Winnipegu je izvršil nedavno samomor neki John König. Vzroki za to so prav nenavadni. Ta štiri-desetletni mož je bil od sile nesrečno bitje: bil je grd. Tako grd, da so se ga otroci zbal, če so ga srečavali. Kdor ga ni poznal, je mislil, da nosi odurno krinko. Eno oko je bilo nenaravno veliko, drugo premajhno, nos je imel droben in popačen, ogromna ušesa so mu štrlela stran, po postavi je bil majhen, toda debel in grbast. Otroci so mu dali priimek »Quasimodo«, ime notredamskega grbca iz romana Viktorja Hugoja. Nekega dne so našli reveža, ki se je sicer pečal s prosjačenjem, v lastnem stanovanju obešenega. Ubožec je bil menda nemškega pokolenja, če sodimo po imenu.

Ljudje, ki so odkrili očešencevo truplo, se mu sprva niso mogli približati, ker ga je stražil njegov edini prijatelj, velik pes, ki je ležal tik pod obešencem in je grozeče renčal, če se je hotel kdo približati njegovemu gospodarju. Morali so ga ustreliti.

V žepu samomorilca so našli pisimo in veliko vsoto denarja. »Quasimodo« je zapisal, da mu ni dalje živeti, ker sovraži ves človeški rod, kakor tudi vsi ljudje njega mrzijo. Denar zapušča nekemu dvajsetletnemu dekletu, ki jo je baje že več let nadlegoval s svojo ljubeznijo.

Zakaj dekleta zapre oči, ko poljubljajo

Ameriške oddajne postaje so rešile — seveda znanosti na ljubo — od sile težko in važno vprašanje. Aleksander McQueen je bil tisti, ki je moral rešiti uganko o zaprtih, priprtih in odprtih očeh pri poljubu. Že čez teden dni »trdega dela« je razglasil radovednim poslušalcem radija ta osupljiva dognanja: celih 72 odstotkov vseh deklet zapre oboje oči pri poljubu, 3 odstotki samo eno, 4 odstotki prično poljubljati z odprtimi očmi, a jih kmalu na to zapre, in 21 odstotkov teh nežnih bitij gleda pri tem prijetnem »poslu« z zanimanjem okoli sebe. Najvažnejši vzrok, da dekleta pri poljubu meže, so taki: skupina 1 zapre oči zategadelj, ker ni moški »objekt« preveč prikupljiv v lice; skupina 2 zato, ker jih ščegetajo brki; skupina 3, ker je poljub resna stvar in je zanj potrebna zbranost...

Plin v mačjem hotelu

O ženskah, ki so vse svoje življenje posvečile mačkam

V nekem zelo obljudenem delu Pariza stanuje stara mačja mamica s 40 mačkami, ki so nedavno storile žalosten konec. To se je zgodilo na prav čuden način. Dobra stara mamica si je v svojem stanovanju uredila pravcati mačji hotel. Zgolj iz ljubezni do mičnih živalic jim je uredila v dveh sobicah in kuhinji udobna ležišča na žimnicah in jim strežila z najboljšimi zakuskami, ki jih je pripravljala v svoji kuhinji. V teh težkih časih ni več zmogla toliko denarja, pa se je morala s težkim srcem odločiti vse lepe mucke poslati na drugi svet. Vse hkratu! Z nekim živinozdravnikom se je posvetovala o najlažjem načinu smrti. Odločila sta se za smrt brez bolečin in trpljenja. V kuhinji mačjega hotela bo treba odpreti plin. Določila sta eksekucijo za neko nedeljo.

Dan usmrtitve

Bila je nedelja. Vsa okna sta skrbno zadelala in odprla plinski petelin. Skozi okno sta oba rablja opazovala kako se je mačica za mačico resnično brez bolečin preselila v večnost. Samo ena edina mačka ni hotela umreti. Bila je prežilave narave in je obupno mijavkala. Dobra stara mamica tega ni mogla prenesti. Vsaj to edino je hotela še rešiti in je odhitela v kuhinjo. Komaj je prestopila prag, se je omamljena od plina sesedla sredi svojih mačjih žrtev. Ves zbežan je stekel živinozdravnik na telefon in obvestil policijo, ki je prispela že čez trenutek. Zdravniku se je posrečilo ubogo staro rešiti smrti.

Zadeva pa še ni končana. Policija meni, da je stara mamica ravnala dokaj neprevidno, čeprav priznajo, da ji je bilo brez dvoma sila težko, da se je ločila od svojih ljubljencev. Ves okraj je bil prav za prav zaradi te plinske usmrtitve v nevarnosti. Tudi živinozdravnik se je pregrešil proti zakonu, ker je predpisano, da je dovoljeno mačke usmrtiti le na samotnih krajih.

Mačja kraljica

Los Angeles, v maju.

V glavnem mestu Kalifornije, v Los Angelesu, je nedavno umrla Miss Margeret Keith. Kljub svojemu neizmernemu bogastvu je živela kot puščavica dobrih trideset let, in je skrbno skrivala obraz pred tisto peščico ljudi, ki so jo sploh videvali.

V najlepšem okraju, ki so si ga izbrali le najbogatejši in najslavnejši filmski igralci za pribežališče, je imela dve krasni hiši.

V eni je živela sama. Sestra pokojnice, ki ima v Hollywoodu velika posestva, je izjavila, da ni bila Miss Margareta nikakor grda ali nakažena, temveč prav prikupna. Že z devetnajstimi leti se je odtujila družini in se je, kljub temu da je imela kakšnih sto milijonov, popolnoma zaprla pred svetom. Obe prelestni hiši je dala sama zidati, toda nikoli je ni gradbenik videl, ker mu je vsa naročila sporočala pismeno. Prav tako so bile vse pogodbe sklenjene le v pismih in vsi njeni kasnejši dobavitelji so poznali le njeno pisavo. Še celo služabništvu je dajala svoja na-

ročila pismeno. Pravcati dogodek je bil, če je kdo videl v težke pajčolanane zavito strašilo smukniti iz ene sobe v drugo.

Nemara je poznala zgolj eno ljubezen, pa še ta je veljala le mačkam. Če ji je poginila muca, ji je pripravila sijajen pogreb na domačem vrtu, kjer je bilo pravcato pokopališče njenih ljubljencev. Vrtno zidovje njenih hiš je imelo nešteto lukenj, kjer so se vitke mačke lahko splazile na njene vrtove, toda vse odprtine so bile tako majhne, da ni mogel noben kužek k mačkam na obisk. Psa je Miss Keith prav tako mrzila, kakor je mačke ljubila.

Tudi muzej

Brnška finančna direkcija namerala vse stvari, ki jih je v teku let zaplenila tihotapcem in tajnim žganjekuhom, zbrati v posebni zbirki. Med predmeti tega novega muzeja najdemo tajno pripravo za kuhanje žganja v cevi lovske puške, zakonik, ki ima hrbet »na tečaj« in so ga uporabljali za tihotapljenje cigaret. Ta brnški muzej bo prvi svoje vrste na svetu.

Osemnajst let brez spanja

Na Madžarskem si zdravniki za živčne bolezni že dolgo vrsto let belijo glave s še nerazjasnjeno uganiko. Neki mož z imenom Paul Kern je dobil l. 1915. strel skozi sence in ni, odkar se je prebudil iz takratne nezavesti, nikoli več začutil potrebe po spanju. Röntgenove slike Kernovih možganov niso pokazale nobene abnormalnosti in zdravniki se morajo zadovoljiti z domnevo, da je bil s strelom ranjen tisti del možgan, kjer se nahaja tako imenovano spalno središče, ki zaradi tega ne deluje več.

Najbolj zanimivo pri vsej stvari je to, da je Kern telesno in duševno popolnoma čvrst. Nameščen je kot upravnik pri neki zavarovalnici in zelo vestno opravlja svojo službo. Prve čase po ranitvi se je trudil, da bi ponoči spal, kar se mu pa ni hotelo posrečiti. Če je prebil noč v postelji, se je čutil drugi dan trudnega in zbitega in tako je začel ponoči obiskovati kavarne, plesne dvorane

V devetinsiridesetem letu si je Miss Keith sama končala življenje. V oporoki je določila, da mora biti njeno truplo tri cele dni javno razstavljeno v dvorani njene hiše, ki naj bo preurejena v kapelico. Ves čas, ko bo razstavljeno, morajo najeti orkestri igrati Beethovnovе sonate, Gounodovo Zdravo Marijo in nedovršeno Schubertovo simfonijo. Nikdo pa ne sme tudi v tem času videti njenega obraza, ker ga ni hotela sama niti v življenju pokazati. Po teh treh dneh naj se njeno truplo upepeli, pepel se pa naj potrese po cvetni gredici, ki jo je Miss Keith posebej določila.

in druga zabavišča, kar ga je seveda stalo mnogo denarja. Zdaj že delj časa išče kako delo, ki bi ga tudi ponoči zaposlilo. Trudnosti in potrebe po spanju nikdar ne občuti.

Hrana uharice

Reva še ugovarjati ne sme, ker ji učenjaki preiskujejo ostanke njenih južin in obedov. Nalik detektivom sta zlagala in urejevala dva učenjaka ostanke kosti in koščič, ki sta jih našla v nekem gnezd uharice v višini 2000 metrov na zillertalski planini na Tirolskem. Hotela sta presoditi, ali je uharica po človeškem naziranju koristna ali škodljiva. Najdeni ostanki so pokazali: 3 krte, 5 rovk, 22 podlasic, 16 zajcev, 685 krtic, 15 navadnih miši, 1 ververico in 19 ptičev, med njimi 9 snežnih jerebic, eno ruševko, malo sovo, sokola in krokarja. Lovci že srše obrvi, ko bero ta jedilni list zajcev in jerebic. V odstotkih dá pa ta hrana le 3-8%, torej razmeroma malenkost v celotni prehrani uharice. Kar devetdeset odstotkov je miši, in že zgolj zaradi 22 podlasic ne bo lovec uharici preveč zameril. Ta svojati in njeni potomci bi uničili neprimerno več lovčevih ljubljencev, kakor jih je uharica porabila za svojo hrano.

Najnovejša norost: zlati nohti

Loščenje (lakiranje) nohtov že zdavnaj ni več novost. »Profesorjic« pariških lepotnih zavodov so zato iznašli nekaj res novega. Nohte bodo

HUMOR

Med dobitki je še

»Da, draga moja, zakon je res prava loterija, ali ne? Sicer pa, ali šteje poročenici?«

»Ne, med dobitki sem še!«

Zavarovanje

A: »Danes sem dal zavarovati svoje posestvo zoper ogenj in točo.«

B: »Zastran ognja razumem. A kako misliš točo napraviti?«

Na svojo ženo mora misliti

V varijeteju nastopi lepa plesalka, ki slovi daleč naokoli po svojem lepo razvitem telesu. V prvi vrsti sedita Mojzes in Aron. Mojzes je ves navdušen, Aron pa neprestano pljuva, kakor bi se mu gnusilo.

»Kaj, se začudi Mojzes, »tebi ni všeč?«

»O, pa še kako!«

»Zakaj pa potem venomer pljuvaš in godrnjaš: »Fej te bodi!«

»Ker moram neprestano misliti na svojo ženo!«

Slapovi

Vodnik (nekaterim damam): »Če bi hotele biti tako ljubeznive in za nekaj trenutkov utihnuti, potem boste slišale mogočno bobnenje slapov!«

Zdravniška

»Gospod doktor, mrtvaški list bi rad.«

»Kdo je pa pacienta zdravil?«

»Nihče — umrl je kar sam od sebe.«

Naš pravi domači izdelek!

barvali z zlatom ali s platino. Taka »muha« bo precej draga, vsekakor mnogo dražja, kakor zdaj toliko priljubljeno loščilo (lak). Velecenjene dame, rožasti, živordeči, črni, vijoličasti in modri nohti torej niso več moderni.

Letalec — robot?

Rekordni letalec Wiley Post, ki je v družbi Harolda Gattyja obletel zemljo v pičlih desetih dneh, namerala leteti sam okoli zemlje in si je za pomočnika izbral letalca — robota. Post dela že delj časa uspešne poskuse s svojim robotom, torej s popolnoma avtomatično delujočim aparatom, ki mu lahko zaupa vodstvo letala, da se v tem času sam odpočije. Ta aparat so vdelali v letalo »Winnie Mae«, s katerim je Post prvič letel okoli zemlje. Izumitelj letalca-robotu je Bert Carlson. On in Post sam sta sedela v kabini, medtem ko je letalec robot povsem avtomatično vodil letalo na dvajset kilometrske progi do mesta Normana in nazaj. »Robot leti bolje kakor jaz,« je dejal Post ob pristanku. En del tega avtomatičnega aparata urejuje let v višino, drugi del zavojne itd. Pred poskusnim letom je vključil Carlson robota. Post se je dvgnil in takoj nato prepustil vodstvo letala robotu. Ko je letalo zaradi stranskih vetrov pričelo nihati, ga je robot avtomatično uravnovesil. Izumitelj Carlson trdi, da se lahko takšnemu robotu-letalcu dajejo z zemlje radijska navodila za polet.

čudna lovška nesreča

V januarski številki »Buzlavskega dnevnika« smo našli ta dopis: »Posestnik knežjega lovišča g. H. je v mesečini streljal na bežečega zajca. Pri tem je pa po nesreči zadel tudi neki ljubavni parček, ki je stal za grmom. Dekletu je ostalo nekaj šiber v mečih, fanta jih je pa nekaj oplazilo po roki...«

Varen pred atentati

Neko ameriško radijsko podjetje je poklonilo predsedniku Rooseveltu ob priliki službenega nastopa govornilni pult, ki je obit z jeklenimi ploščami, da ga ščiti pred krogliami.

MOST VZDIHOV

ZGODOVINSKI ROMAN NAPISAL MICHEL ZEVACO

78. nadaljevanje

Leonora je razmišljala, da je moral njenega očeta ubiti Altieri ali pa kateri njegovih ljudi.

Njena mržnja do generalnega kapitana se zato ni povečala.

Če je res Altieri dal Dandolo ubiti, je stvar docela v redu...

Zato bo vse svoje zločine poplačal na mah...

Pod Aretinovým vodstvom je Leonora stopila v sobo, kjer je počivalo Dandoloovo truplo. Aretino jo je pustil sám.

Ob pogledu na mrtvega očeta so Leonoro grozile zapustiti moči.

Začutila je, kako ji vstaja v grlu nepremagljiv plač...

Toda ukrotila je trenutno slabost, stopila k mrtvecu in ga prijala za roko: odpuščeno mu je.

Prav takrat so se vrata s treskom odprla in v sobo je planil neki mož...

V trenutku, ko je Leonora stopala k postelji, kjer je ležal njen oče, se je namreč odigral pred vhodom v palačo nenavaden prizor.

Neki mož v plašču je komaj minuto za Aretinom in Leonoro planil v hišo in se zagnal po stopnicah.

Vdrl je v predsobje, zagledal tam mojstra Aretina in ga sirovo zgrabil za roko:

»Kje je ženska, ki ste jo pripeljali sem? Odvedite me takoj k njej!«

»Ohe!« je zavpil Aretino. »Ali ste mar zblazneli, gospod? Hočete, da vas dam pretepsti po svojih lakejih?«

»Lopov!« je zarenčal neznanec, »trebuh ti razpam, če se pri priči ne zganeš!«

»O, jej!« je zavjaval Aretino, ves prsten od strahu. »To se pravi zlorabljeni svojo moč! Ta gospa je prišla sem... da izpolni pobožno dolžnost... zato bi vas moralo biti sram...«

Neznanec ga ni poslušal. Naglo je stopil proti vratom, ki mu jih je Aretino pokazal, in vstopil...

Ob škripanju vrat se je Leonora obrnila in zagledala Altierija.

»Tudi vohunite že za menoj,« je dejala s prstenim usmevom. »Zdaj ste popolni!...«

Altieri se je ob pogledu na Dandoloovo truplo odkril in počasi odstopil...

Videl je bil Leonoro, ko je odhajala iz palače.

Kam je šla?...

Roland je v Benetkah...

Gotovo imata sestanek!

Ali pa hoče zbežati od njega.

Brez pomišljanja je planil v gondolo in pristal pred Aretinovo palačo skoraj v istem času kakor Leonora.

»Hoteli ste se prepričati, ali je vaša najnovejša žrtev res podlegla?« je povzela Leonora.

»Moja žrtev!« je zajecjal generalni kapitan. »Tega še vedel nisem, gospa... kolnem se vam!... Dandolo je izdal dosti ljudi v Benetkah... Da, sovražil sem ga,« je nadaljeval s trdnejšim glasom. »Ta človek mi je prizadejal samo zlo... toda bil je vaš oče!... Ne, ne, gospa, jaz ga nisem ubil!... Išcite morilca med tistimi, ki jih je izdal... kakor je mene izdal... kakor je vas izdal... Zapustim vas, gospa... Če bi bil vedel, kam greste... vas ne bi bil prišel nadlegovat...«

Takrat so se Leonorine oči ustavile na bodalu, ki je še zmerom tičalo v skrčeni pesti umorjenca.

Toda še preden je utegnila stopiti bliže in ga izdreti, je Altieri že izginil, prav tako nenadoma, kakor se je bil prikazal.

Leonora je obstala na mestu in nova groza jo je obšla.

Altierijeve besede so ji še zmerom brnele v ušesih.

»Dandolo je izdal dosti ljudi v Benetkah... Išcite morilca med tistimi, ki jih je izdal...«

Koga je Dandolo huje izdal kakor Rolandal...?

Ta nova misel se ji je kakor z nožem zarezala v srce.

Torej je njen ljubljenec ubil očeta!...

Pa če bi ga bil res!... Ali sme tožiti in ga zato obsojati? Ne, ne, strahotna usoda sama je pognala drugega proti drugemu možu, ki sta si bila nekoč tako draga...

Spričo neizprososti usode ji ne ostane drugega, kakor da skloni glavo pred njo...

Toda vzlic vsem tem strahotnim mislim, ki so ji trgale dušo, je Leonora ohranila hladno kri. Skrb za dobro ime njene rodbine jo je držala pokonecu.

Spodobi se, da dobi poglavar rodbine Dandolo pogreb, ki bo dostojen odličnega položaja, ki ga je zavzemal, spodobi se, da ga pokoplje s častmi, ki mu jih je dolžna beneška družba.

Na njeno zapoved so zavili truplo v odeje in ga prenesli v gondolo; uro nato je Dandolo počival na postelji v svoji sobi, oblečen v slavnostna oblačila velikega inkvizitorja.

Nihče ni v Benetkah slutil, kako tragično je končal Dandolo.

Altieri je od daleč gledal, ko je Leonora zapuščala Aretinovo palačo; sledil ji je do trenutka, ko se je s truplom svojega očeta vrnila domov.

Potlej je sama odredila vse potrebno za pogreb; določila ga je za dva dni nato, na dan 1. februarja.

In potem je, žrtvujoč se do konca, sama bedela pri mrtvecu...

Počasi je minil dan, žalosten in mrk za Leonoro.

Toda če se ne bi toliko ukvarjala z mračnimi mislimi, bi jo moralo presenetiti živahno vrvenje, ki je vladalo v Altierijevi palači.

Neprestano so prihajali in odhajali častniki.

Od časa do časa so prišli ljudje z lokavimi obrazi, in spet odšli, potem ko so dobili od Altierijevih častnikov skrivna navodila.

Napočila je noč.

Počasi so minevale ure.

Leonora si tega ni bila v svesti; zanjo niso več obstajali čas ne zunanji dogodki.

Z mračnim veseljem se je bila zaverovala v misel na samomor.

Premišljala je, kako naj izvede svoj načrt.

Morda je nekaj odkrila; zakaj nenadoma je napetost na njenem obrazu izginila. Vstala je s stola, ki je na njem sedela, ob znožju postelje, kjer je Dandolo spal svoj večni sen.

Šele tedaj se je zavedla, da je še nekdo drugi v sobi, ki jo gleda, in da je ta človek njen mož.

»Gospa,« je gluho dejal Altieri, »dolge ure sem že tu... a vi me še opazili niste... Potrpežljivo sem čakal, da se bo vaš pogled ustavil na meni... O, vem... vem, kaj sva se dogovorila... Obvezal sem se, da ne bom nikoli prišel v vašo sobo, da ne bom nikoli več govoril z vami... Toda danes je potrebno... zakaj to kar vam imam povedati, je preveč važno, in ne vem, ali bo jutri še čas...«

»Kaj mi imate povedati?« je vprašala Leonora.

Altieri se je stresel od veselja.

V Leonorinem glasu ni bilo ne srda ne gnusa.

Torej ga ne misli odbiti!...

»O!« je vzkliknil s trepečočim glasom, »tak me hočete poslušati!...«

»Ker ste že prekršili najin dogovor, ga raztrgajte docela. Govorite, poslušam vas.«

Pripomniti moramo, da je bila Leonora, ko je pristala na to, da bo poslušala Altierija, popolnoma dosledna sami sebi.

Dokler je bil Altieri samo njen mož, je gledala na to, da je bila čim manj z njim v družbi.

Zdaj ko se je odločila, da ga ubije, je postal generalni kapitan sovražnik, ki mora z njim čim prej stopiti v stik.

Altierija zdaj ni več toliko prezirala kakor ga je sovražila.

Generalni kapitan je povzel:

»Hotel sem z vami govoriti vpricho mrtveca, vpricho tistega, kar je nam Benečanom najsvetejše. Vaš oče, ki sem ga sovražil, dokler je bil še živ, naj bo zdaj nepristranska priča tega, kar vam imam povedati...«

Dvignil je roko.

»Vpricho tega mrtveca vam prisežem, da hočem govoriti po pravici in resnici...«

Leonora je ostala nema, nepremična in mrzla.

»Gospa,« je tedaj povzel Altieri, »znano vam je, kakšni resni dogodki se pripravljajo... Znano vam je, da so se beneški patriciji zarotili proti dožu Foscariju; tudi veste, da so mene določili za njegovega naslednika... Pojutrišnjem opoldne si bom posadil na glavo krono beneškega doža. Nič ne more Foscarija več rešiti, in nič ne more preprečiti, da ne bi jaz zavzel njegovega mesta...«

Tako govoreč je Altieri napeto opazoval Leonoro, nadejaje se, da bo v kakšni kretnji ali trzaju prestregel njene misli.

»Vaš položaj bo tedaj visok,« je povzel, »kakor kraljica boste, ali vsaj kakor katerakoli italijanska princesa... In kdo vam pravi, da se ne bi naslov doževke, ki hrepeni po njem toliko plemkinj, nekega dne pretvoril v naslov kraljice...«

Leonora ni odgovorila.

»Ker je trenutek tako blizu, ko prevzamem usodo Benetk v svoje roke,« je nadaljeval Altieri, »sem se razgledal okoli sebe in pogledal v bodočnost... In izprašujem se, ali bo moje ognjišče v doževi palači prav tako zapuščeno kakor je tu... V slavo države, v blagor republike je potrebno, da obstoji med dožem in doževko popolno soglasje; neobhodno je potrebno, da se doževa žena ukvarja z visoko družbo in jo vabi na zabave, med tem ko se dož posveča državnim poslom... Ali me razumete, gospa?«

»Poslušam vas.«

»Vprašam vas, kakšno stališče hočete zavzeti do mene, ko vas povedem v palačo, kjer so nekoč gospodarili vaši predniki?...«

»Stališče žene, ki so jo prodali, ki ste jo vi kupili, stališče sužnje, ki mrzi svojega gospodarja... Ali ste pričakovali česa drugega?«

Altieri je vztrepetal.

Govoril je bil z neznano nado v srcu.

Upal je, da se bo Leonora vendar že navelečal žalovanja v samoti in da bo nemara slavohelepe dokončalo, kar bi naveličanje začelo.

Leonorin odgovor ga je posekal, ne toliko po zmislu besed, čeprav je vedel, da so nepreklicne, kakor njen čirni glas sam, ki je razodeval nemajhen sklep.

Toda ukrotil je svoj srd in izpremenil bojno taktiko.

»Poslušajte me še malo,« je vneto vzkliknil. »Krono, ki vam jo ponujam, odbijate; prav! Ne

marate biti princesa; tudi prav!... Slepo in brez ugovora sprejemem vašo odločitev. Toda naj vam tole povem: Ali veste, gospa, kdo je previdno in potrpežljivo organiziral to zaroto, ki naj pojutrišnjem plane na dan? Ali veste, zakaj se bodo pojutrišnjem možje klali, zakaj bo revolucija okrvavila beneška tla?... Samo za vas, gospa! Zarota sem jaz! In smoter te revolucije, vsega tega krvoprelitja, vseh teh solz in žalosti, ki bo zavlada v Benetkah, ste vi! Vas hočem s tem osvojiti!... Dejal sem si: Če vas povzdignem tako visoko, ne boste nemara več mislili na to, kaj se je nekoč zgodilo... Domišljal sem si, da bo princesa Leonora naposled vendarle pozabila sovraštvo, ki je navdajalo signoro Altierijevo. Zaradi vas, vam pravim, samo zaradi vas sem leta in leta delal, računal, iskal, ene kupoval, druge ubijal, nasprotnike strahoval, mlačne utrjeval, prijatelje navduševal. Zaradi vas nisem spal nešteto noči; zaradi vas sem se spustil v to strašno stvar, kjer sem štiri leta tvegaval življenje in spal z glavo na krvnikovih tnalih...«

Prestal je in zajel sapo. Nato je pa dejal:

»Odpovem se svojemu načrtu. Če vi nočete biti princesa v doževi palači, čemu naj bi bil jaz tam dož!«

Leonora ni odgovorila.

Zdelo se je, kakor da ga sploh ne bi bila čula.

»Predlagam vam,« je nadaljeval Altieri in se nenadoma razvnel, »da zapustiva Benetke. Šla bi, kamor bi vi hoteli, in živela, kakor bi hoteli... Že jutri lahko odpotujete. Zapustil bom svoje tovariše, in kakor bi bil zaradi vas junak, tako bom zaradi vas strahopetec. Ali je to tisto, česar želite od mene? Ali pristanete?«

»Povejte, Altieri, ali ste vi vrgli v žrelo za ovadbe Imperijino pismo?«

»Kaj hočete reči?« je zajecjal generalni kapitan.

»Upam, da ste me razumeli. Imperija je napisala Svetu desetorice ovadbo, da je Roland Candiano ubil Giovannija Davilo. Ali ste vi narokovali to pismo, Altieri?...«

»Laž! Laž! Take podlosti jaz nisem zmožen!« je zarenčal Altieri.

»O, oče moj!« je vzkljnila Leonora in iztegnila roko. »Ali ga slišite?... In vendar je prisegel, da bo govoril po pravici... Kdo izmed vas je vrgel pismo v žrelo? Zakaj bilo vas je več, ki ste skovali zaroto proti Candianu.«

»Laž! Laž!« je zarjul Altieri in lasje so se mu od groze naježili. »Nikoli nisem ničesar Imperiji svetoval; nihče ni vrgel nobenega pisma v žrelo...«

»Kdo je pa potem povabil mojega očeta na razgovor na Markovem trgu, malo minut pred sestankom morilcev v Imperijini palači?... O, odgovorite, oče!« je Leonora povzdignila glas in zgrabila mrtveca za roko. »Zbudite se, oče! Govorite! Povejte Altieriju, kaj ste videli! Ponožite mu, kar ste meni povedali...«

»Priznam! Priznam!« je zakričal Altieri s takim strahom, kakor bi ga kdo davil. »Res je! Vse je res! Vse! Zločinec sem bil! Morilec sem bil! Jaz sem bil tisti, ki sem nahujskal Bemba tisti večer, ko se je razlegalo po Benetkah veselo vriskanje Benečanov in vzkljkanje Rolandu in Leonori! Jaz sem bil tisti, ki sem skušal Dandola pregovoriti! Jaz sem bil tisti, ki sem šel h kurtizani, jaz sem sestavil ovadbo in jo vrgel v žrelo! Da, jaz, Leonora! Zločinec sem bil! Zdaj veš vse... In če bi bilo treba, da bi bil še bolj zločinski, še strahopetnejši in še nizkotnejši, samo da prepričim tvojo združitev z Rolandom, če bi bilo treba odpreti pekel in se vreči med demone, bi bil to storil, Leonora! Kaj je zločin? Samo zato, da bi bila moja, da se ne bi poročila s človekom, ki sem ga mrzil, bi zagrešil vsak zločin. Utopil bom Benetke v grozi, izpremenil bom njihove kanale v reke krvi, toda dobil bom tvojega Rolanda! Dozdaj je bil on močnejši! Osramolil me je! Pljunil mi je v obraz svoj prezir! Zadel me je na najboljčutljivejši točki, v ponosu... Toda vse to ni nič! Naj me Roland stre s

V 24 URAH

barva, plisira in kemično čisti obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike, zapestnice l. t. d. Perc. sušil, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH
L J U B L J A N A

svojim ponižujočim usmiljenjem, naj me pomilošča, naj me psuje — vse to ni nič! Tisto, kar ga obsoja na smrt, tisto, zaradi česar hočem revolucionirati Benetke, da ga bom laže zadel, tisto, zaradi česar mu hočem sam raztrgati drob in se napasti na njegovem umiranju — tisto je to, da ga ti ljubiš!...«

Teško sopeč in s krvavimi očmi je Altieri pri teh besedah stopil proti Leonori.

Leonora se ni zgenila.

Z eno roko se je naslanjala na stol in upirala oči v očetovo truplo, ki je bilo nema priča tega prizora.

Altieri je zavihtel obe pesti, kakor da hoče Leonoro zdrobiti.

Šele tedaj je počasi odvrnila oči od mrtvega Dandola.

»Tak končajte že,« je dejala ledeno, »končajte svoje delo! Ko boste še mene ubili, ne bo okoli vas nikogar več, ki bi ga bilo treba ubiti.«

Altieri je od onemoglega besa spustil roke in odstopil.

»Prešestnica!« je zarenčal.

Leonora se je stresla.

»Da, prešestnica!« je zasikal. »Prešestnica v mislih, prešestnica v ljubezni, ki se je ne upaš ne priznati ne utajiti. Jaz sem vsaj odkritosrčen. Ljubil sem vas. Ljubim vas še zdaj kakor blazen. In zato sem storil, kar sem moral storiti, če sem vas hotel osvojiti. Toda vi, vi, ki ste ljubili drugega, ste vzlece temu pristali na to, da sprejmete moje ime. Pri vas je izdajstvo v rodbini! Podeduje se od očeta na hčer!... Tak odgovorite vendar! Odgovori, nesrečnica! Ali mi nimaš ničesar povedati? Govori!«

Leonora je počasi odgovorila:

»Povedati vam imam, da vas pomilostim...«

»Vi!... Vi... vi me pomilostite!« je zahropel Altieri.

»Ali mi niste rekli, da vas je Roland pomilostil?... Žena se mora v vsem skladati s človekom, ki ga ljubi.«

Altieri se je zgrabil za lase.

»Oh!« je zatulil, »ko bi jo mogel ubiti! Pa ne... Prestrahopeten sem... preveč jo ljubim!...«

»Pojdite, Altieri,« je počasi dejala Leonora, »pomilostim vas... kakor vas je on pomilostil!...«

Stopil je zadenski do vrat, skrčil pesti in zarenčal:

»Bodite prekleti!«

Nato se je zagnal ven.

Leonora se je zgrudila v naslanjač.

»Ah,« je zajecjala, »ni se me upal ubiti... Torej se bom res morala sama...«

Te obupne besede razodevajo, katera misel je vodila nesrečno ženo, ko je hotela razdražiti Altierija.

Zaman je bil ves njen prezir, zaman vsa njena okrutnost...

Še zmerom je živa!... In vendar je trdno upala, da jo bo Altieri rešil samomora!

Ko je Leonora izrekla besedo o pomilostitvi, je res tako mislila.

Odrekla se je namenu, da Altierija ubije.

Zakaj? Nemara, kakor je sama dejala, da stori enako kakor Roland Candiano?

Ali je pa žarek usmiljenja vstal iz dna nje-nega srca do tega človeka, ki je samo iz ljubezni do nje postal zločinec?

Gotovo je samo to, da je občutila neizmerno utrujenost. Dovolj ji je bilo življenja; da je ni navdajal instinktiven strah pred samomorom, bi bila šla s pravo uteho v smrt.

Toda poprej mora očeta spremiti na njegovi poslednji poti.

Ko bo Dandolo počival v rodbinski grobnici, tedaj šele se bo ubila.

Grobnica Dandolov je bila na Olivolskem otoku, za cerkvijo Matere Božje Formoške.

Od ondod pa do stare Dandolove hiše je bilo le nekaj korakov.

Tja pojde, čeprav je ta hiša zdaj last Rolanda Candiana.

»To gostoljubje mi lahko da,« je premišljala.

Potem bi se v tej hiši zaklenila v svojo nekdanjo dekliško sobo in se oblekla v deviška oblačila, ki jih je nosila na večer svoje zaroke.

V tisti dobi se je dekliška obleka nekoliko razlikovala od obleke poročene ženske.

S tem, da je hotela tudi po obleki spet postati devica, kakor je bila po življenju, Leonora ni imela v mislih samo vnanje demonstracije.

Kot resna žena z visoko razvitim čutom za moralno ni prenesla misli, da bi ljudje govorili, da je šla meni nič tebi nič umirat zunaj hiše svojega moža. Ne; beneška družba naj ve: če je zapustila Altierijevo palačo, da v drugi hiši umre, je za to imela pravico!

Morda se je tudi nadejala, da bi Roland tedaj spoznal, kar je bila preponosna, da bi mu sama povedala:

Da ni bila nikoli Altieriju žena!

In potem, v dekliški obleki, bi se zastrupila.

Strup je bil v tisti dobi dosti bolj vsakdanja stvar kakor dan današnji.

V vsaki hiši so ga imeli, bodisi za zdravilo, bodisi da so ga ljudje jemali stalno v prav nezadostnih količinah, da so se mu tako privadili in se vnaprej zavarovali, če bi jih sovražniki hoteli zastrupiti.

O vsem tem je Leonora mrzlo premišljala sama pri sebi in nepremično stražila pri truplu svojega očeta.

Drugo jutro so Dandola položili v njegovih svečanih oblačilih, kakor je tedanja šega velevala, v krsto.

Šega je tudi zahtevala, da se krsta ne zabije. Trupla odličnih ljudi so spremili v odprtih krstah na pokopališče.

Toda ker Dandolovega trupla niso balzamirali, so krsto v jutru 31. januarja zabili in jo položili na nekak oder, ves obložen v črnino. In h krsti so prihajali užaloščeni sorodniki in prijatelji ter menihi, ki so opravljali molitve po obredih katoliške cerkve, katere član je bil pokojnik.

Mračno in počasi je mineval ta dan.

Leonora se je umeknila v svojo sobo. Narava je zahtevala svojo pravico: Leonoro je premo-gel težak sen.

Ponoči se je prebudila in se oblekla v žalno oblačilo, v katerem bo spremljala očeta pri pogrebu.

Mlada žena je bila čudno mirna.

Ljudje, ki so jo to noč videli, so pravili, da je ona edina ohranila hladno kri sredi vseobče zmede in vrvenja, ki je vladalo v Altierijevi palači.

Toda to vrvenje ni izviral od pogrebnih svečanosti, ki so se pripravljale.

V velikem salonu v pritličju je Altieri bled, a odločen dajal poslednje zapovedi svojim častnikom, ki so bili vsi v bojni opravi...

In vstala je zarja, mrzla in jasna.

Zarja 1. februarja...

Ko so ob osmih zjutraj prišli dvanajstotnica nosačev, redovniki in duhovniki, da odnesejo krsto, ni bilo v vsej palači drugega kakor Leonora in nekaj daljnjih sorodnikov, ki so se prišli poslavljati od Dandola.

Altieri in njegovi častniki so izginili...

Palača generalnega kapitana, navadno tako živa in bučna, je bila nema, zapuščena in mrka...

Materinstvo

Puščavnik je stopil iz svoje kože in pogledal ženske, ki so bile prišle na njegov klic. Okoli in okoli njega so ležale po gozdnih tleh kakor plemeniti kamni na pregrinjalu iz zelene žameta. Videl je stare in mlade. Videl je svilene halje in konopljene. Videl je matere samodruge in device, vitke kakor breze, ki so sklanjale vrhove k okencu njegove puščavniške hišice.

Nato je stopil na rob hloda, ki ga je bil izdobil v korito sebi in gozdnim živalim, ter izpregovoril ženskam, ki jih je videl pred seboj.

Materam je izpregovoril. Snel je čepico iz rjavega platna, ki jo je nosil na goli glavi, in rekel:

»Matere — pozdravljam vas! Spoštujem vas in vas častim. Najsvetejše ste izmed vsega, kar sem videl v sedmih desetletjih svojega življenja na zemlji.«

Matere so kar sijale in ponosno in sočutno z viška zrla na neomožene, ki so tiho sedele med množico, kakor da bi jih bilo sram.

Tedaj je del puščavnik svojo čepico spet na glavo, oči so mu vzplamtele pod košatimi obrvmi in glas mu je zadonel kakor jelenovo rjojenje.

»Matere sem pozdravil!« je glasno zaklical čez vso množico žena. »A vedite, ve gosi in zajke in napuhnjene pavke iz pisanih kurnikov vrlega meščanstva: tega imena ne dajem vsaki ženski, ki spočne otroka in ga rodi! In mnogo jih poznam, ki niso okusile moške ljubezni in so hodile po kamenitih potih, pa so bile vendar matere v najsvetejšem pomenu besede!«

Tedaj so se ženske ustrašile in osuple pogledale druga drugo. Samo nad čeli nekaterih je sijalo kakor blesk iz višav, in njihove oči so v ponižni, umevajoči hvaležnosti pozdravljale samotarja.

Ta se je spet pomiril, stopil z vodnjaka, sedel na rob in z glasom, s kakršnim govore otrokom, začel govoriti ženskam o tem, kar mu je bilo na misli in zaradi česar jih je bil poklical v pomladni gozd.

»Vidite,« je dejal, »otroke dajati iz svojega krila ni velika reč. Vsaka srna in vsaka majcena gozdna miš

zna to takisto kakor ve in bolje od vas.

Dojiti otroke in streči njihovemu telesu je že večje, in Bog ne daj, da bi vam tajil zaslugo, ki si jo s tem pridobivate. A nikar ne pozabite: tudi ta vam je skupna s sleherni živaljo na svetu, in to, kar negujete in do- jite in odgajate, je zmerom samo telo in posoda, vkljenjena v čas. Velika daritev matere je šele tisto, kar pride za tem.

Veliko dejanje matere ni v tem, da zgradi telo in ga porodi iz svoje krvi. V tem je, da zbudi človeka in ga dá njemu samemu.

Gorje tistim materam izmed vas,

odrešilno dejanje! Zapomnite si to! Biti mati pomeni: izluščiti človeka iz okov in vezi, v katerih se muči njegovo prirojeno sveto bitje in vpije na pomoč. Biti mati pomeni: biti vrtnarica, ki se ne trudi, da bi vzgojila iz zeljnih glav rožne grme in narobe, ampak ve, da je zmerom prav, kar je v dobro sebi. Takim materam se vselej rad odkrijem, naj bodo žene ali pomagljiva bitja deviškega stanu. Sam sem imel takšno mater. Blagoslovljena hodi na veke vekov, ki mi je pomagala, da sem prišel na svojo določeno pot!«

In puščavnik je prekrizal roke na prsih in z bleščecimi očmi pogledal kvišku, tja, kjer je visel med vrhovi jelk košček višnjeve svile majnikovega neba.

Prsti vas bole in nervozni ste? To so posledice tipkanja na pisalni stroj, ki je nepregleden, trd in okoren.

Pisalni stroj naj piše sam! Takih želja je sto in sto. Toda takega stroja še ni in ga ne bo. Najbolj pa se približuje tej dovršenosti pisalni stroj

WOODSTOCK

Ta stroj se lahko imenuje višek tehnike. Izumitelji — ameriški inženjerji — so ponosni na svoje delo.

Woodstock je v Ameriki zadnji dve leti najbolj razširjena znamka. Letos je dobila največja naročila za pisalne stroje tovarna Woodstock.

WOODSTOCK

ima poln in lahek udarec, njegov voz brzi kot bi imel tiča krila, pisava je čista in dovršena.

Kdor Woodstock le vidi, mu je naklonjen, kdor Woodstock preizkusi ve, da je to najboljši stroj, kdor na Woodstocku dela samo par dni, se ne more ločiti od njega nikdar več, kajti Woodstock postane človeku desna roka.

Generalno zastopstvo za Jugoslavijo: Tipka družba z o. z., trgovina s pisarniškimi stroji in potrebščinami, Ljubljana, Gledališka ul. 8, Telefon 29-70.

tem primeru modreje odločiti. Morda bo naknadno preiskava z rentgenovimi žarki dognala, da se dasta deklici ločiti z operacijo brez nevarnosti za njuno življenje. Potem bo pač moralo tudi okrožno sodišče prerezati vrvco in sneti pečate.

Amerika v opoju piva

Newyorčani so skoraj štirinajst let pogrešali pivo, zato si zdaj pridno prizadevajo, da zamujeno nadomestijo. V prvem »vlažnem tednu« so v New Yorku stočili 500.000 sodčkov piva (približno 600.000 hektolitrov). Če pomislimo, da šteje New York 7 milijonov prebivalcev, lahko izračunimo, da je popil vsak meščan povprečno osem litrov piva v tistem tednu. Značilno je pa, da je število aretiranih pijancev neverjetno padlo.

Toda mož pri vratih ga ne spusti. Zdaj pa prevzame Vasilija Rastopirkinina togota. Predstava se je že zdavnaj začela. Godba igra. Vstopnico ima v roki in vendar ne sme niti koraka naprej!

Kakor bi trenil si Vasja spet sleče plašč in ga zvije v sveženj. Toda tudi zdaj nima sreče: mož pri vhodu ga zavrne.

Vasilij Ivanovič Rastopirkin je ves zaripel od besa.

Tedaj se ga usmili neki dobrodušen stavec. »Smiliš se mi, ko te gledam!« mu reče. »Daj mi svojo obleko, toda ne pozabi mi jutri prinesiti denar!«

Vasilij Ivanovič reče: »Kaj imam zdaj od tega? Pravkar se začenja drugo dejanje. Nisem vajen, da bi si ogledoval gledališke predstave brez začetka!«

Prodal je svojo vstopnico za deset kopejk, potem je pljunil v smer proti garderobjerju, ki ni hotel vzeti njegove obleke, in užaljen zapustil gledališče.

Zaradi zamude

pri dobavi papirja izide prihodnja številka šele čez štirinajst dni, to je

v četrtek 29. junija

kot dvojna številka v večjem obsegu in s posebno izbrano vsebino.

Cenj. naročnike in čitatelje prosimo zaradi zamude blagohotnega potrpljenja.

Uprava

Zrasla kstna lista

ki nalik opicam ne rodite in ne vzgajate drugega kakor opice! Blagor vam, ki pomagate vsaj enemu človeku na pot do samega sebe!

Zakaj to ne zraste človeku iz vnaneja sveta. Tega ne morete obesiti nanj kakor zlato verižico ali bogato obleko. V to morate postati pred njim siromašne in iskati njegovega lastnega bistva in ga izkoptati iz tal. V njegovi lastni zemlji ga morate najti, ne v načrtih in željah svojih možganov.

Težki so časi, in naš narod potrebuje ljudi, kakor jih ni potreboval še nikoli. Nihče drug nam jih ne more dati kakor matere. Biti mati je

V neki majhni vasi blizu Brešcije je prijavil reven kmetič, da sta se mu rodili dve zrasli hčerki. Uradnik, ki si ni znal pomagati pri vpisovanju otrok v rojstne knjige, je vprašal za svet najbližje okrožno sodišče. V zakonikih za take primere ni posebnih določil, za to je sodišče uredilo zadevo tako: za vsako deklico so posebej napravil uradni spis, vsako so krstili na drugo ime, obe listini so pa zvezali z vrvco in konec zapечатili. Krstna lista sta torej prav tako zrasla kakor deklici.

Sam Salomon bi ne bil mogel v

odpravlja v gledališče: »Drugi ljudje,« premišlja, »naj jih hudič vzame — drugi ljudje gredo v krčmo in se potem v pijanosti potolčejo. Ti greš pa v gledališče.«

Vasilij Ivanovič je prišel v gledališče dvajset minut pred začetkom. Tedaj je pa nenadoma zagledal na zidu napis: Garderoba za osebo dvajset kopejk.

Vasji je začelo razbijati srce. »Toliko denarja,« je pomislil, »niti pri sebi nimam! Vstopnica, da, ta je že plačana. Toda več nimam!«

Dolgo je iztikal po vseh žepih. »Osem kopejk še imam,« je premišljal. »Če se mi ne posreči za ta denar spraviti svojo obleko na varno, bo že huda! Potem mi ne bo drugega ostalo, kakor da ostanem v plašču in galošah, čepico pa vtaknem v žep!«

Naš prijatelj Vasja je odložil plašč, čepico in galoše in vse skupaj pomolil garderobjerju. »Oprost, striček,« je dejal, »tu imaš nekaj manj kakor dvajset kopejk, toda vzemi, kar ti dam in ne šteje preveč.«

Na njegovo nesrečo pa mož za pul- tom ni poznal šale. Pri priči je pre- šteš drobiž. »Kaj pa misliš, lopov? Osem kopejk mi stisneš v roko in za ta denar naj ti spravim obleko?! Za to ti kvečjemu galoše začenem v glavo!«

»Zverina,« je zakričal Vasja, »ne deri se mi tako v obraz! Vzemi obleko za osem kopejk, jutri ti pa prinesem še ostanek.«

Zdaj so se še drugi garderobjerji oglasili. »Kako se mu upa človek,« tako so dejali, »stisniti v roko osem kopejk?«

V tem so se poslednji obiskovalci zgrnili v dvorano. Predstava se začne.

Tedaj si Vasja v vsej naglici spet obleče plašč, smukne v galoše, si posadi čepico na glavo in plane k vhodu...

»Garderobo je treba odložiti! Dru- gače vstop ni dovoljen,« reče mož pri vhodu.

»Tovariš, ljubi prijatelj!« ga za- klinja Vasilij Ivanovič, »poglej, tu imam vstopnico. Odtrgaj kupon in spusti me noter!«

Malenkosti

Res je samo malenkost in nekateri ne bodo mogli niti razumeti, da take stvari pripovedujemo. Tisti pa, ki preštejejo vsak bellič v žepu, ne bodo odrekli Vasiliju Ivanoviču Rastopirkinu svojega sočutja.

Stvar je ta: Vasilij Ivanovič, naš tovariš Rastopirkin si je kupil vstopnico za gledališče.

Vasja je že zdavnaj sanjal o tem, da bi kateri večer posvetil umetnosti, in v ta namen je rade volje žrtvoval rubelj, ne da bi bil le z očmi trenil. Samo komaj slišno je dlesknal z jezikom, ko je gledališki blagajnik pobral denar.

Vasilij Ivanovič se je za ta večer posebno pripravil: temeljito se je umil in obril in si privezal samoveznico... Ah, Vasilij Ivanovič! Ali ne sluti tvoje plemenito srce bližajoče se nesreče? Ali ne trepetava tvoja roka, ko zavezuje kravato?

Vasilij Ivanovič Rastopirkin se v veselem in svečanem razpoloženju

Kalvarija ljubezni

Roman iz naših dni. — Napisal P. R.

23. nadaljevanje

Ciril jo je z neko zaverovanostjo poslušal. In ko je končala, je ponovil za njo:

»Barčica po morju plava...«

Vsa srečna se je starka obrnila k Ljudmili:

»Vidiš, hčerka, razumel je... Vidiš, da je razumel?... Ponovil je za menoj pesmico in se nasmejal... Boš videla, da bo ozdravel... Saj že razume, ubogi moj otrok...«

Pogledala je Cirilu v obraz:

»Kaj ne, Ciril moj... kaj ne da razumeš, kaj ti govori tvoja stara mati... kaj ne da si jo spoznal?... In vesel si, da si pri njej?...«

Toda Ciril je očividno utrujen odvrnil oči in se spet izgubil v sanjarjenje. Marti se je razsula poslednja nada. In z boleznim glasom je gluho zajecala:

»O, moj Bog!... O, moj Bog!...«

Večerja, ki jo je starka pripravila, je bila žalostna... Ljudmila je babici pripovedovala o svojih načrtih. Povedala ji je, kaj ji je pisala njena prijateljica iz Švice, in o službi, ki se ji obeta. Pripovedovala ji je o renti treh tisoč kron na leto, ki jih ji bo morala plačevati železnica, če se Cirilovo stanje ne bo popravilo. S tem denarjem bi mogli skromno živeti. Toda Ljudmila tega ni marala. Hotela je delati in če bo kako mogoče dati teh tri tisoč kron na stran, da bo potem z njimi šolala svoja otroka in jima zapustila skromno dediščino...

Strah jo je bilo bodočnosti svojih otrok, posebno zastran Marka, ki je bil tako slabotnega zdravlja.

»Ubogi malček, tam v Švici ti bo dobro in kmalu boš ozdravel,« je stara Marta pogladila dečka po glavi. Zanj je čutila posebno nežno ljubezen. Ni čudo: ali ni bil živa slika svojega očeta? Ali ni videla v njem svojega lastnega Cirila, kakršen je bil pred tridesetimi leti?

Marko je z resnim glasom odvrnil:

»O, saj sem zdrav, babica! In vesel sem, da smo prišli k tebi.«

In z otroško neskrbnostjo je nato vzkliknil:

»Ali se bomo jutri lahko igrali v snegu, babica? Napravili bomo sneženega moža, kaj ne?«

Marta ga je objela, da skrije solzo, ki se ji je prikradla na oči in ji zdrknila po ovenelem licu.

Sobico zraven kuhinje je dobil Ciril, Ljudmila je pa hotela z Markom v prvo nadstropje. Drugi dan bodo tja začasno prenesli posteljo iz pritličja, tako da bo vsa družina skupaj. Marta se je nekoliko začudila, ko ji je Ljudmila to razkladala. Kako to, da ne bo mlada žena pri svojem bolnem možu? Toda že je Ljudmila očividno v opravičbo dejala:

»Ciril zelo dobro spi... vso noč se ne prebudi.«

Marta ni nič odvrnila...

Drugo jutro je dala poklicati nekega delavca, da je prenesel gor posteljo, ki je dotlej stala v pritličju...

Spet je snežilo... Izpod svinčenega neba so ves dan padale velike goste snežinke. Otroka sta bila vsa srečna in obraza sta jima sijala od veselja. Tudi Ciril se je zdel zadovoljen: po cele ure je z zanimanjem opazoval enakomerno padanje snežink...

Toda zato sta bila Marta in Ljudmila tem otožnejši. Ljudmila ni marala snega; tu na kmetih jo je še bolj navdajal z otožnostjo. In Marta je trpela, ko je gledala svojega Cirila tako zaverovanega, tako nebriznega za vse, kar se okoli njega dogaja. In potem... že od sinoči jo je preganjala neka misel, naj si je še tako prizadevala, da jo prežene... Zdelo se ji je, da Ljudmila ne ljubi več Cirila tako kakor nekoč... Čudna slutnja jo je navdajala, da je med obema zakoncema neka skrivnost — slutnja, ki jo je utrjevalo tisoč nezmatnih okoliščin...

Saj je Ljudmila neprestano skrbela za Cirila in se brigala zanj. In kadarkoli je Marta prestregla pogled iz njenih trpečih oči, je vselej videla

nežno brigo v njih. In vendar... vzlic vsemu... Nekaj se je moralo med njima zgoditi!...

Marta je ljubila svojo sinaho, saj jo je že dolgo poznala kot mehko in dobrosrčno žensko. Vedela je, da se je Ciril iz ljubezni oženil z njo... in da ga je tudi njegova žena ljubila, kakor je on njo ljubil.

Kadar sta prišla o počitnicah k njej, sta neprestano čepela skupaj in porabila vsak trenutek, kadar sta bila sama, da sta se poljubljala. Toda zdaj... Ne, Marta je slutila, da se je nekaj izpremenilo v Ljudmilini ljubezni do Cirila.

Večkrat je skrivaj opazovala svojo sinaho. In že drugi dan se ji je slutnja utrdila. Mlada žena ni trpela samo zaradi moževe bolezni. Še nekaj drugega jo je moralo gristi. Že jo je hotela vprašati, kaj ji je. Pa se ni upala.

Dvakrat ali trikrat jo je presenetila v goruji sobici vso v solzah. Sedela je v kotu, Ciril je pa sanjavo strmел v ogenj v peči. Otroka sta se spodaj igrala. Njene solze so bile le preveč razumljive... zato je pa bilo starki tem manj razumljivo ono neznano, kar je ločilo Cirila in Ljudmilo... ta mrzlost, ki je Ljudmila v takih trenutkih ni več skrivala. In vendar bi morala biti njena ljubezen še večja, njena skrb zanj še nežnejša, ko je bil Ciril tako neobgljen in zapuščen. Kaj pomeni ta skrivnost med njima?...

Tako je minilo pet dni. Že pred dvema dnevooma so se Martini gostje mislili odpeljati, toda Ljudmila je odhod neprestano odlagala. Zdaj je določila odhod nepreklicno za pojutršnjem...

Otroka sta se že veselila: za otroke je potovanje zmerom veselje in spričo njega pozabijo vse drugo. Toda tudi njun smeh ni mogel popraviti razpoloženja, ki je vladalo na večer pred odhodom v tej hišici in stiskalo Marto in Ljudmilo za srce. Babica je venomer morala misliti na to, da se nocoj poslednjič vidijo.

»O, vem,« je žalostno govorila sama pri sebi, »ne bo več dolgo, ko bom umrla, naj reče dr. Medved kar hoče... To pot poslednjič vidim svoje otroke... nekaj mi tako pravi... Ko bodo prihodnjič prišli, me bodo našli v grobu...«

Te misli so še bolj grenile njeno že tako neveselo razpoloženje.

»Kdo ve, kaj se tam v Švici še vse lahko zgodi!... Kdo ve, ali bo Ljudmila še ljubila mojega Cirila... mojega ubogega Cirila... Že zdaj se mi časih zdi, kakor bi ji bil v breme!«

Zaman si je prizadevala, da prežene ono črno slutnjo, ki jo je neprestano preganjala. Tudi Ljudmila je imela objokane oči in njen obraz je bil mrliško blede.

Proti večeru je sedel Ciril pri ognju v kuhinji. Sanjavo in z nedopovedljivo žalostjo na obrazu je strmел v plamene. Otroka sta se igrala, toda on ju ni videl... ni ju slišal. Zdajci se je pa Boža zaletela očetu med kolena. Ob tem nenadnem dotiku je Ciril v strahu poskočil na noge. Boža je omahnila in padla na tla ter vzkriknila. Ljudmila je ravno stala z babico pri vratih in je vse videla... Stekla je k Boži in jo pobrala... In v strahu in razburjenosti, da se ni otroku pri padcu kaj pripetilo, je izustila besedo proti Cirilu... besedo, ki ji je ušla v neprikriti jezi.

»Neroda!«

Babica je slišala to besedico. Tudi blisk je videla, ki se je utrnil iz oči mlade žene. In kakor v odgovor na sumnjo, ki se je tisti trenutek še bolj zgostila v njej, je zajecljala:

»O moj Bog!... O moj Bog!...«

Boži se ni na srečo pri padcu nič hudega pripetilo... Nekaj trenutkov nato se je spet igrala. Tudi Ciril je spet sedel pred ognjiščem kakor prej. Le med Ljudmilo in Marto je nastala nejasna, mučna zadrega, ki sta si je bili obe v svesti.

Mlada žena je brez besede zavila po stopnicah v svojo sobo. Marta je dolgo žalostno gledala za njo... s pogledom, ki je bil v njem nem očiček. In zdajci se je v njenih očeh zasvetil odločen sklep.

Trenutek se je obotavljala, nato je pa tudi ona krenila po stopnicah gor. Sobica v prvem nadstropju je bila zavita v somrak. Zunaj je legala tema. Marta je pri vratih obstala. Ljudmila se je ravno sklanjala nad kovčegom, ki ga je zapirala; ko je zaslišala korake, se je hlastno obrnila. In v somraku je nejasno razločila obrise babice. Razumela je, da se ne more več izogniti razgovoru, ki se ga je tako bala. Babica je odločno pristopila k mladi ženi.

»Ljudmila,« je tiho dejala, »Ljudmila, potrebno je, da se porazgovoriva...«

Besede ji niso hotele iz stisnjenega grla. Morala je prestat in šele po kratkem premoru je nadaljevala:

»Povedati ti moram, kaj mi leži na srcu.«

»Babica!...«

Mlada žena se je vzravnila.

»Ne smeš se zato name srditi... preveč hudo mi je, ko vse to gledam... zato moram vedeti... za vsako ceno... moram vedeti.«

»Kaj vedeti babica?«

»Kaj se je zgodilo med teboj in mojim nesrečnim otrokom.«

Ljudmila je prebledela. Silen drget ji je stresel telo.

»Ne razumem vas, babica...«

»O, pač, dobro me razumeš... Oh, saj sem videla že prvi večer, ko ste prišli... Stare ženske kakor jaz imajo ostre oči, hčerka, kadar gre za srečo njihovih otrok... Prvi mah sem vedela, da se je med vama nekaj izpremenilo... Da si drugačna kakor si bila... Ne vem, v čem... ne najdem besed, da bi se izrazila. Toda trdno sem prepričana, da nekaj je... In dejala sem si, da se zaradi nesreče, ki ga je zadela, ne moreš nanj srditi... Preveč dobrega srca si... To bi bil samo razlog, da bi ga še bolj ljubila... Razumem, da človek časih obupava... toda prav tako tudi vem, da človek, ako koga resnično ljubi, te ljubezni ne pozabi... In če ta ljubezen umre, morajo biti za to resni razlogi, silno resni... Tako sem si govorila, hčerka moja... In potem sem hotela dognati, kateri naj bi bili ti razlogi... Zakaj če imaš Cirilu kaj očitati, ga moram zdaj jaz braniti, ker se sam ne more...«

Marta je govorila z vročično naglico in je morala večkrat prestat, da je zejela sapo. Ljudmila jo je vsa blede poslušala. Mrak je postajal vse gostejši. Ženi sta se komaj še videli. Kakor mōra je ležala na njih tišina. Potem je spet izpregovorila stara Marta:

»Vidiš, da se nisem motila... tvoj molk mi to dokazuje. Priznavaš... Toda če bi tudi tajila, ti ne bi mogla verjeti... Daj, Ljudmila... Sama veš, da te skoraj prav tako ljubim kakor Cirila... Če imaš kaj proti njemu, vendar ne more biti hudega... Preveč si ga prej ljubila... Povej mi vse po resnici... Odpri mi svoje srce.«

Gluh plač je vstal iz teme. Mlada žena je zahtela.

»Ubogi otrok, zakaj jokaš?... Torej je hujše, kakor sem mislila?... O, prosim te, zaklinjam te, ne odlašaj več... Govori!...«

Ljudmili so lile solze po licih. Otrla si je oči in po dolgem molku odgovorila:

»Oh, boljše bo, da vam razkrijem to skrivnost, ki me hoče zadušiti... Saj če ne bi bilo otrok, bi bila zaradi te skrivnosti že umrla.«

»Molči, Ljudmila! Ne govori tako!«

»Preveč trpim, mati... In potem... ne maram, da bi me po krivem obtoževali... da bi mi po krivem očitali brezsrčnost... Ne maram, da bi mislila, da sem samo jaz kriva... Poslušajte me, mati.«

Mož in žena

Napisal Henry Smith Williams

Mlada kosovka je z vso močjo trzala za tenko vrvco, razpeto ob brezi pred našo senčnico, da se je vzpenjal bršljan ob njej. Ravno ta vrvca se ji je očitno zdela posebno dragocena za novo gnezdo. Njen mož je stal zraven in jo s petjem vzpodbujal pri njenem početju. Na žalost je bilo vse prizadevanje zaman, toliko da si ni izruvala kljuna: vrvca ni popustila. Zdelo se mi je skoraj dolžnost, da pomagam ubogi živalci. Nisem ji pustil, da bi razočarana odnehala; zato sem razrezal belo krpico volne, ki mi je bila ravno pri roki, v ozke trakove, odhitel k brezi in jih obesil nanjo. Ko sem prišel bliže, je kosovka seveda odletela; toda s svojimi umnimi očesci me je opazovala z bližnje jablane, in ko sem odšel, je priletela bliže in si kritično in z velikim zanimanjem ogledala, kaj sem prinesel. Naposled je z najdaljšim trakom v kljuno odletela proti drevesu, ki sta si ga zakonca očitno že poprej izbrala za gnezdo. Vesel sem bil, da sem ji priskrbel poraben material in sklenil sam pri sebi, da ji bom letos pomagal pri gradnji gnezda. Poiskal sem raznih ostankov blaga in svile: živordeče, zelene, višnjeve, bele, s srebrnimi in zlatimi nitkami pretkane krpice sem razobesil po brezi kakor po božičnem drevescu, tako da si bo gospa kosovka lahko po mili volji izbirala.

In je res prav kmalu prišla na kraj svoje prve najdbe, kakor iskalec zlata, ki je odkril zlato žilo. Opazoval sem jo z bližnjega okna. Očitno je imenitno razlikovala dobri in slabi material. Potipala je po vrsti vso izbero vzorcev, ki sem ji jo pripravil. Rdeči, vsakdanji, trdi trak, ki je bila z njim prevezana škatla bonbonov, je takoj zavrгла. Zato je pa dolgo in pozorno — kakor vsaka ženska — ogledovala zelene in srebrne svilnate trakove, in jih nato toliko vzela v kljun, kolikor jih je le mogla nesti. In potem je zmerom iznova priletela in odletela. Kar si je nabrala, je spravljala na drevo, in se kar se da hitro spet vrnila, očitno v strahu, da ji ne bi kdo izropal nezaslišane zaklada. Kar se njenega moža tiče, mu ne morem odreči pohvale, da jo je pri njenih poletih marljivo spremljal in v skrbeh gledal, kadar se ji je kosček blaga zateknil za vejico, da ga je le s težavo rešila. Drugače se ni pa nikoli tako ponižal, da bi s kljunom kaj pomagal; a zato je posebno zmagoslavno zažrgolel, ko se ji je naposled posrečilo spraviti še poslednjo opravo v novo domovanje.

Pri tem opazovanju sem odkril, da imata smisla tudi za barve. Za preveč pisane reči se nista zmenila, naj so bile še tako mehke in tople. To je bilo najbrže v zvezi z instinktivno slutnjo, da pisane reči zbuja pozornost in ogražajo varnost mladicev. Zato je pa tem rajši odnesla vse, kar je bilo v nekričečih mavričnih barvah; z zlatimi in srebrnimi nitkami pretkane krpice so pa imele za gospo kosovko prav tolikšno privlačnost kakor nakit za ženske. In občudovanja vredni sta bili marljivost in vztrajnost, kako je ta mlada bodoča mati opravljala svoje težko

delo, v veselju in upanju bližajočega se materinstva.

V naši okolici je posebno mnogo kosov. Imamo jih radi, zato jih dostikrat opazujemo in že precej dobro poznamo njihove navade. Nikoli se ne zgodi, da bi na istem drevesu dva para napravila gnezdo. Tistemu paru, ki si je izbral svoje drevo, pripada za zmerom. Vsako leto se vrne tja in vsako leto si postavi novo hišico za novi zarod. Toda le redko boste našli na istem drevesu več kakor tri gnezda. To še ne pomeni, da bi kosi ne živeli delj kakor tri leta. Toda let čez Mehiški zaliv je tako nevarno, da ga več kakor dvakrat le malokatera ptica selivka prestane. Tako pravi neka teorija, da je vsako pomlad najmanj polovica kosov stara samo leto dni; spoznajo se po svetlejših glavah. In to je važno za moja poznejša opazovanja. To leto, prvo leto, ko sem svoj parček tako obilno oskrbel z gradbenim materijalom, je kazalo njuno gnezdo, ki sem ga kaj kmalu izteknil, čisto izpremenjen nov gradbeni slog. Drugim gnezdom je bilo tako malo podobno kakor florentinska preproga sivi volneni oedeji. Na harmoničen način so se barve prepletale druga v drugo; vse kar se je lesketalo, je bilo obrnjeno v solnce, temno pa v senco. Silno izobilje materijala, morda pa tudi še negotovost, kako naj ga porabi, je imelo za posledico trikrat tolikšno gnezdo kakor druga leta.

Ljubljanska pisma

Piše Alfa

Prav je in pošteno, da se časih spomnimo tudi koga drugega, ne pa vedno le nas in nas, kajti nismo le mi taki in taki, nego so nam tudi drugi enaki. Morda so drugi celo slabši, Alfa pa noče, da bi mu podtikali zlobnosti in se obregovali ob njega, kakor so to nedavno tega storile naše ljube damice.

Tako se n. pr. domači in inozemski tisk te dni peča s strahovito ostudnim zločinom, ki se je pripetil v Beogradu. Živel je tam mož, ki se je pisal za Markovića in imenoval za Mihajla. Od zgodnje mladosti pa vse do teh dni je ta Mihajlo Marković kradel, goljufal, ponarejal, varal, odiral, sleparil in morda celo ubijal.

Stvar sicer sama po sebi ni nič čudna. Odkar so ljudje, so tudi morilci, navadni in roparski. In če že drugi ubijajo, zakaj ne bi ubijal tudi Mihajlo Marković? Vendar je pa bil ta dolgoletni tat, slepar, ponarejevalec, goljuf in oderuh Mihajlo Marković kljub temu, da je že mnogokrat bil zaprt in obsojen, zdaj nič manj kakor direktor neke ugledne banke in povrh še direktor nekega velikega filmskega podjetja in filmske akademije v Beogradu. Vse to kot večkratni kaznjeneec. In je bil gospod Mihajlo Marković kot direktor takih znamenitih podjetij tudi sijajen organizator roparskih umorov in je ropal in moril vse. Lovil ljudi v svoje uradne prostore, kakor miši v mišnico, pa jim s sekirico tako-rekoč presekal niti življenja in jih

Prihodnjo pomlad, komaj so se kosi spet vrnil, sem spet razstavil ostanke blaga na brezi. In ponj nista prišla samo naša kosa, cela jata jih je priletela, dobro miljo od daleč, da se okoristijo z imenitnim gradivom. In vsa nova gnezda so bila zgrajena v novem slogu, vsaj deloma. Nobeno, kar sem jih odkril, ni sestajalo samo iz bilk, povsod je vladala nova moda. Kje se je novi rod tega naučil? Ali je nemara že podedoval izkustvo, da je gnezdo iz tkanega blaga najtoplejše? Tudi čisto individualni okusi so se izpoznali. Tako se je na primer neki par prepozno spomnil, da bi bilo dobro graditi gnezdo. Mlada dama je bila najbrže preveč izbirčna pri izberji moža. In tudi zdaj ni še kazala nikakega pravega veselja, da bi si ustanovila svoj dom. Samec, posebno lep eksemplar, je jel postajati že nestrpen. Dostikrat sta priletela k naši brezi, on je glasno žvrgolel, dvigal s kljunom blagovne ostanke in jo očitno hotel prepričati, kako lepo bi bilo ta za gnezdo. Naposled se je zdelo, da je svoj namen dosegel: tudi ona si je jela pobliže ogledovati in izbirati, zgrabila v kljun, kar je mogla nesti, in izginila v drevesu, ki sta si ga izbrala za domovanje. In potem je tako marljivo letala sem in tja, da so se že tisti večer jeli kazati obrisi gnezda. In drugi dan je viselo pač najlepše in najoriginalnejše gnezdo, kar sem jih kedaj videl, kakor orjaška rožnata orhideja v vejah. Mlada gospa je bila izrazita umetnica, in tudi muhe je imela umetniške, kakor smo videli, in je podedovano znanje obogatila s svojo lastno nadarjenostjo.

V normalnih časih so imeli poleg pisanih tudi nepisane zakone in sicer med njimi tudi tkzv. družabno smrt. To pomeni: ako je neki človek grobo in iz gole pohlepnosti grešil proti pisanim zakonom in ako je nadalje grešil proti moralnim, etično priznanim in drugim načelom, je ta človek takoj obsojen na družabno smrt. Nima namreč več dostopa v pošteno in res odlično družbo in na take položaje, katere more in sme zavzemati le res pošten človek, v katerega more vsak po njegovi čisti preteklosti in sedanjosti imeti popolno zaupanje.

Sedanji nenormalni časi, v katerih sta moralno in etična načela nadomestila denar in brezvestna sposobnost za njega pridobivanje, ne poznajo žal te družabne smrti, zato pa vidimo na uglednih gospodarskih in drugih družabnih položajih mnogo tipov, ki so bolj ali manj podobni direktorju Mihajlu Markoviću. Zato ni niti čudno, če mnogi kulturni in poštene ljudje beže od družbe in prireditelj, pri katerih zavzemajo prvo mesto oni, ki bi spadali na zadnje.

Samovlada tipov, ki so bili že v ječah, bi se lahko že končala, ker menda še ni po vsem svetu morala danes taka, da ni kriv zločina morilec, nego le umorjeni. Mihajlo Marković je bil brez dvoma eden najodličnejših predstavnikov ljudi s takim mnenjem.

Slučaj tega človeka je brezmejno težek in žalosten, toda kakor časopisi omenjajo, ni osamljen. To je pa še najbolj žalostno. Morali bi le poznati preteklost in sedanjost mnogih danes uglednih ljudi, pa bi vsa javnost zastrmela in se vprašala: kam nas vodi taka pot?

Ali ni skrajni čas, da nehamo čeniti ljudi po tem, koliko imajo že zlata in kako globoko se upogibajo zlatemu teletu?

Ljubezen in dve dediščini

Pred tremi leti je zapustil neki star Anglež vse svoje ogromno premoženje in svoja obširna posestva gospodični Majorici Joyci Clementonovi, pastorjevi hčerki. V tej oporoki je pa prav čuden pogoj. Bog si ga ved iz kakšnega (morda ljubosumnega) vzroka je stari dobrotnik pristavil, da se ne sme dekletu nikoli poročiti. Dve celi leti je živela gospodična Clementonova silno razkošno. Lepega dne, tik po njenem šestindvajsetem rojstnem dnevu, je pa zapustila posestvo svojega čudaškega dobrotnika in se vrnila k svojim staršem. Čez nekaj tednov se je nepričakovano zaročila. Nikdo ne ve, kako je sprejela njena družina to junaško odločitev, ker bo zdaj ob vse premoženje. Nedavno je dekletu umrl še oče pastor Clementon. Tudi v njegovi oporoki je prečuden pogoj. Spet je dedinja pastorjevega premoženja njegova hčerka in spet ji oporoka grozi z razdedinjem, če se poroči. Javnost si beli glavo, kakšne vzroke sta pač morala imeti oba stara gospoda, da sta dekletu s tako strašno grožnjo prepovedala poroko. Še bolj pa zanima javnost vprašanje, kako se bo neki gospodična Clementon odločila. Sam Bog ve, ali bo ravnala po pameti, ali se bo pa zaradi ljubezni odrekla dvema dediščinama.

Poravnajte naročnino!

Vera in drama

Ob predvajanju Cecilia de Milla Paramountovega filma »V znamenju križa« je napisal Pit ta-le članek:

Dramatska igra z versko vsebino je prva stopnja gledališke in vsake druge vrste umetnosti. Svečeniki so bili prvi, ki so v starem Egiptu že pred tri tisoč letj nazorno prikazovali vernemu ljudstvu bitje in veličino božanstev in simbolične predstave o preseljevanju duš. Grški templji so bili prizorišča dramatskih in godbenih čaščenj boga Dioniza, kasneje pa še ostalih grških bogov. Tudi v Rimu sta korakala drama in bogočastje vstrel.

Rimsko gledališče se je kaj kmalu zne bilo verskih priveskov. Za časa rimskih cesarjev je padlo gledališče tako nizko in tako imenovana »dramatska umetnost« je postala tako ogabno nizkotna, da je cerkev smatrala za svojo dolžnost gledališča preklesti. V svoji neizprosni strogosti in gorečnosti so takratni škofje v zaščito čistosti vere odrekli poklicnim igralcem obhajilo in so jih ponekod celo izobčili iz cerkve ter jih javno proglasili za pogane. Kljub temu se pa ni obneslo, da bi v ljudstvu zatrli poželenje po predvajanju gledaliških iger. V teku stoletij je jela cerkev sama spet posredovati, da so dramatskim igram dajali versko obeležje, in je s tem položila sama temeljni kamen današnji cerkveni ali verski drami.

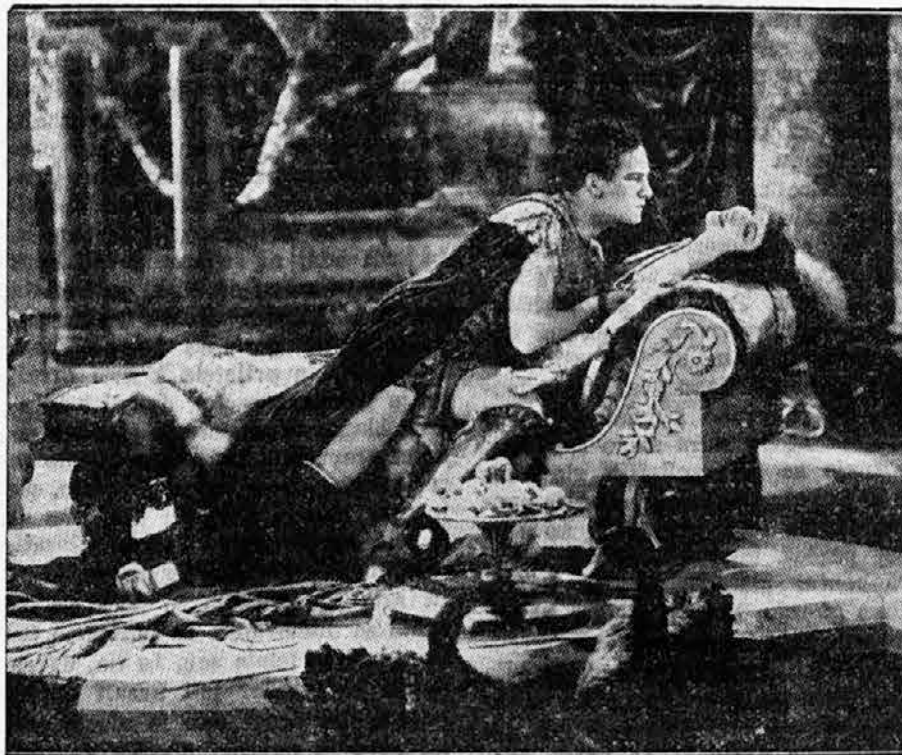
Poleg božičnih in velikonočnih iger v cerkvah so začeli v 15. in 16. stoletju vprizarjati še pasijonske igre, ki so jih celo — kar je pomnilo velik napredek — igrali že izven cerkvenega obzidja na prostem. Misterijske in mirakelske igre so bile prvotno zajete iz življenja svetnikov, toda sčasoma so se prireditelji toliko sprostili, da so v svoji iznajdljivosti igrali dramatske igre, ki so bile v bistvu sicer pobožnjaške, vendar so prikazovale slike iz posvetnega življenja.

Iz tistih dob je tudi »Stara igra za vsakogar«, ki jo je Hugo von Hofmannsthal priredil in obdelal, tako da je v Reinhardtovi režiji postala sestavni del in neizbrisno doživetje solnograških slavnostnih iger. Izvirna priredba te igre je iz 15. stoletja; Shakespeare jo je baje videl na dvoru kraljice Elizabete ter si je, kakor pravijo, njeno tehniko prisvojil in jo uporabil pri nekaterih svojih dramah.

Sijajne uspehe je žela novodobna verska igra Volmoellerja »Mirakel«, ki so jo takisto igrali v Reinhardtovi vprizaritvi.

Konec preteklega stoletja je dosegla igra »V znamenju križa« Wilsona Barretta kar neverjetne uspehe. Drama se godi za časa Neronovega vladanja in preganjanja kristjanov; vprizarjali so jo na mnogih evropskih, zlasti angleških odrih pred nabitimi polnimi gledališkimi dvoranami, leta 1896 so jo pa zanesli še v Ameriko. V Newyorku so dramo »V znamenju križa« igrali neprekinjeno celih pet let. Zdaj je Paramount v režiji Cecilia B. de Milla sfilmal igro in napravil zvočni film, ki ni samo kot umetnina posebnost, temveč je v pravem pomenu besede prvi zvočni verski film.

V nemih filmih so nam že zdavnaj pokazali vse mogoče verske igre. Ze leta 1899 so izdelali tak film, ki je bil 50 metrov dolg in je imel naslov »Hudič v katedrali«, Leta 1902 je filmal Gaumont »Kristovo življe-

Marcus Superbus in Poppaea v filmu »V znamenju križa«

nje«, nekaj let kasneje je poslala filmska družba »Kalem« v svet film, ki ga je snemala v sveti deželi in se je imenoval »Iz jaslje do križa«.

»Ben-Hurja«, ki je kot igra, kot film in kot roman znamenit, smo videli leta 1907 prvič na platnu, 18 let kasneje pa že v monumentalni priredbi.

Nam vsem je še v mislih in v spo-

minu film »I. N. R. I.« in prav tako »Deset božjih zapovedi«, ki jih je vprizaril znameniti Paramountov režiser Cecil B. de Mille. Čez štiri leta, torej leta 1927, so nam pokazali v krasnih slikah »Kralja kraljev«, ki

mu je vsebina življenje in smrt Odrešenika. Letos pa, deset let po filmanju »Desetih zapovedi«, bo občinstvo videlo zadnje delo filmske trilogije Cecilia B. de Milla, zvočni film »V znamenju križa«, ki nas vodi v herojsko dobo prvih krščanskih mučencev, ki so za svojega Boga umirali, da bo vera z njihovo smrtjo povelšana in nesmrtna. *

Film v Jugoslaviji leta 1932

Filmski promet

Nimamo sicer statistike o nabavnih cenah posameznih filmov in o vsotah, ki jih plačujejo naši kinematografi filmskim zavodom za predvaja-

nje filmov, za kopije in reklamni material itd., vendar se računa, da znaša ta vsota okoli 18 do 20 milijonov dinarjev. Kinematografi plačajo uvoznikom 25 do 30% od pro-

danih vstopnic. To znese v preteklem letu okoli 28 milijonov dinarjev.

Za posamezne filme plačujejo kinematografi različne cene, ker je tudi nabavna cena filmov iz tujine zelo različna. Zvočni zabavni film stane v tujini najmanj 300 do 400 dolarjev, pa tudi 2000 in 3500 dolarjev. Veliki premijerski kinematografi v Zagrebu in Beogradu plačajo za film 25 do 30, da celo 33% inkasa. Časih z malenkostnim jamstvom, časih tudi brez. V drugih mestih si kini izposojajo le v izjemnih primerih filme proti odstotni odškodnini inkasa, drugače jih dobe na posodo za določeno vsoto.

Strokovnjaki so razdelili našo državo v tri takozvane »kino-zone«: v zagrebško, beograjsko in novosadsko. V prvi zoni so mesta: Ljubljana, Osijek, Split, Sarajevo in Maribor, ki plačajo skupno za 1 film le polovico od tega, kar plača zanj Zagreb sam, 30 mest druge vrste v tej zoni (cela bivša Hrvatska, Slavonija do Rume, bivša Bosna in Dalmacija ter ostala Slovenija) pa vržejo nekaj več kakor omenjenih pet mest prve vrste. Vsi ostali kraji te zone pa dadó polovico od vseh 30 mest druge vrste. Beograjska zona obsega vso predvojno Srbijo, a samo Beograd s Skopljem vred dasta 4 in pol krat toliko kakor vsa ostala mesta te zone. Vsa beograjska zona vrže približno pol tega kar daje zagrebška. Novosadska zona da spet približno polovico tega kar daje zona Beograd. V odstotkih dasta Beograd in Zagreb vsak po 24 odstotkov vse vsote, ki jo vrže v sezoni en film, a vsa zagrebška zona brez Zagreba 30 odstotkov, beograjska brez Beograda 8 odstotkov, novosadska pa 14 odstotkov.

Naši kinematografi

V Jugoslaviji je v 247 krajih 338 kinematografov z 90.548 sedeži. Od teh je 184 zvočnih kinov, 154 pa nemih. Leta 1932 so odprli 50 zvočnih kinov.

V Beogradu jih je 11, v Zagrebu 9, v Sarajevu in Osijeku po 4, sedem mest jih ima po 3, v 35 mestih sta po 2, v 220 krajih pa po eden.

Število sedežev je v posameznih kinematografih zelo različno. V vsej državi je le nekaj kinematografov z več kot 1000 sedežev.

(Se nadaljuje.)

Mali oglasi za vse žene

Potenje, kakor tudi vse neprijetne pojave, ki so v zvezi s potenjem, odstranite hitro s prijetno uporabo **Oronit vode**. 1 steklenica Din 30.—.

Barva za lase, zajamčena v delovanju, enostavna uporaba, trajna v lepih nijansah, že leta nedosegljiva, je **Oro barva**. Stalnost barve zajamčena. 1 garnitura z natančnim navodilom Din 30.—.

Solne pege in drugo nečistočo z obraza odstrani hitro in temeljito **holandska Milleh krema**. Uspeh presenetljiv! Lonček Din 15.—.

Zanesljiva in preizkušena nega las je mogoča samo z **Vodo iz kopriv**, ker že po prvi uporabi izgine prhljaj, prepreči izpadanje las in pospeši rast, lasje pa postanejo valoviti in bujni. 1 steklenica Din 30.—.

Opatica krema in milo, iz pravega lili-jevega mleka, omogoči uspešno nego obraza in telesa, posebno damam, ki imajo občutljivo in nežno kožo. Zakonito zavarovani in nedosegljivi izdelki. Opatica krema po Din 15.—, milo po Din 10.—.

Lepe dekliske prsi so ponos vsake žene. Svojo lepo obliko dobe hitro in zanesljivo z masažo **Eau de Lahore**. Uporaba je enostavna, uspeh zajamčen. Cena steklenici Din 30.—.

Pasta Majalis je specialna krema za umivanje in olepšavo. Uporablja se uspešno pri damah, ki ne prenesejo nobenega mila, a žele imeti dovršeno čist in umit obraz. 1 steklena doza Din 15.—.

Zrelo vsake žene so njene roke, ki ostanejo s pomočjo kreme **Je fais blanc** vedno bele in gladke, kljub temu, da gojite sport in opravljate pisarniška in gospodinjska dela. Tuba Din 10.—.

Najfinejši puder, ki se zelo dobro prime obraza in ne propusti znoja ter daje obrazu vedno lepo, temno polt, je **Porenal puder**. Prvo vrstna kvaliteta, fin parfum, lepe barve. 1 škatla Din 24.—.

Tekoče rdečilo za obraz je zelo priljubljeno, ker stalno ohrani barvo in preprečuje potenje. Tekoče rdečilo **La Bella Bietta** se dobi v najlepših naravnih barvah. 1 steklenica Din 15.—.

Lak za nohte, najfinejše vrste, daje nohtom sijaj briljanta. Zelo okusna večja stekleničica s čopičem Din 15.—, manjša stekleničica s čopičem Din 6.—.

Plavolaskam se ni treba bati za lepe plave lase, ker podeli **Blondin Dor** že po prvi uporabi lasem lepo, zlato barvo s krasnim leskom. 1 steklenica z navodilom Din 15.—.

Že 30 let znana in priljubljena **Nobilior krema** za podnevi in ponoči, zanesljivo polepša in neguje obraz. Deluje hitro in zanesljivo. Cena 1 tubi Din 12.—.

Neprijetne dlačice z obraza, rok, nog in pod pazduho odstranite hitro in brez bolečin edino z **Erbol praškom**. 1 lonček 15.— dinarjev.

Belo, lepo in čisto polt si pridobite samo s preizkušenimi sredstvi. **Porenal krema** za podnevi in ponoči vas ne bo razočarala. 1 tuba suhe ali mastne kreme Din 18.—.

Vse gornje izdelke pošilja po pošti, po originalnih cenah **Nobilior parfumerija**, Zagreb, Ilica 34 ali Jelačićev trg br. 15.

Češka kuhinja

Hočem vas nekoliko seznaniti s češko kuhinjo, o kateri ne govore zaman, da je izvrstna. Morda slovi tudi zaradi tega, ker si češke gospodinje dajo veliko truda pri kuhanju ter naredijo tudi preproste jedi natančno in okusno. Posebno dobro znajo pripraviti divjačino: zajce, srne, jerebice, pa tudi pečenke in perutnino. Vsaka gospodinja na Češkem hrani mnogo kokoši in še več gosi. V nedeljo speče svoji družini tolsto gos, pri kateri pa ima razen izvrstnega mesa in masti tudi ta dobiček, da dobro proda perje. Kako lahko bi tudi slovenske gospodinje na deželi posnemale svoje severne sestre. Toda če kateri tako svetujem, mi ugovarja, češ da se ne izplača in da je s tem veliko dela. Zakaj pa na Češkem prinese reja gosi vsaki gospodinjji lepe tisočake?

Češka kuhinja se tudi odlikuje v močnatih jedilih, narastkih, kolačih in drugem pecivu. Danes ne bom dajala navodila za pripravo divjačin, omenila bom le nekatere močnate jedi, ki so na Češkem jako priljubljene.

Kolač s sirom

V skledo denemo 1 kg presejane, bele moke, pridamo 3 dkg vzhajnega kvasa, 15 dkg sladkorne sipe, 4 rumenjake, majhno žličko soli, malo limonovih lupin, 15 dkg sirovega masla, ½ litra mlačnega mleka in naredimo testo, ki ga tepemo toliko časa, da se začno delati mehurčki. Potem dodamo še sneg iz 4 beljakov in pustimo testo poldrugo uro vzhajati. Med tem pripravimo sirov nadev: ½ kg svežega mlečnega sira denemo v skledo, dodamo 2 celj jajci, 10 dkg sladkorne sipe, nekoliko limonovih lupin, in 5 minut dobro mešamo. Ko je testo vzhajano, ga razdelimo na dva dela. En del položimo na nizek pekač ali kositer (z nizkim robom), ki je pomazan z maslom. Testo enakomerno potlačimo v pekaču in pomažemo s sirovim nadevom. V nadev polagamo zrele velike češnje tesno drugo poleg druge in jih dobro potisnemo noter. Češnje pustimo s pečkami, da ne izgube lepe oblike. Kolač pečemo ¾ ure. Ohlajenega zrežemo na 6 cm široke in 11 cm dolge rezine ter vsak kos potresemo z vanilijevim sladkorjem.

Kolač z makom

Iz druge polovice testa naredimo kolač z makom, ki je tudi zelo priljubljen na Češkem. Testo enakomerno raztegnemo na pekaču ali kositru (kakor zgoraj), pomažemo z makovim nadevom in potresemo s sesekljanimi mandlji. Pečemo ga pol ure v srednjevroči pečici.

Makov nadev: ½ kg maka zmeljemo v kavnem mlinčku. Dodamo pol litra mleka, 5 dkg rozin, 2 žlički medu, 8 dkg sladkorne sipe, nekoliko limonovih lupin in 1 rumenjake. Mak pustimo ¾ ure počasi vreti.

Ohlajeni kolač zrežemo na 6 cm široke in 11 cm dolge rezine in vsak kos potresemo z vanilijevim sladkorjem.

Buhtlji z makom

Buhtlji spadajo med češke narodne jedi, lahko jih ponudimo tudi boljšim gostom. — V skledo denemo 1 kg bele, presejane moke, dodamo: 3 dkg vzhajnega kvasa, 15 dkg slad-

korne sipe, 3 rumenjake, majhno žličko soli, lupin pol limone, 15 dkg sirovega masla in ¼ litra mlačnega mleka. Napravimo testo, ki ga tepemo toliko časa, da se naredijo mehurčki. Potem dodamo še sneg iz 3 beljakov in pustimo testo, da 1 uro in ¼ vzhaja. Medtem naredimo nadev: Vzamemo ½ kg maka, zmeljemo ga na mlinčku za kavo, dodamo limonovih lupin, ½ l mleka, 12 dkg rozin, 2 žlici medu, 8 dkg sladkorne sipe in pustimo, da mak ¼ ure počasi vre. Potem ga odstavimo in počakamo, da se ohladi. Vzhajano testo denemo na desko, razvaljamo na 1 cm debelo in zrežemo na 8 cm široke in 9 cm dolge rezine. Vsak kos obložimo v sredi z makom, nato vsakega posebej zvijemo in polagamo na pekač, ki je dobro pomazan z maslom. Vsak buhtelj pomažemo ob straneh s toplim maslom, da se ne sprime s soslednjim. Ko je pekač napolnjen, pustimo buhtlje še nekoliko vzhajati, potem jih pečemo ¾ ure.

Buhtlji s sirom

Iz 1 kg bele presejane moke naredimo kvašeno testo, kakor zgoraj. Na isti način kakor z maslom, polnimo

sedaj buhtlje s sirom. Nadev naredimo tako: V skledo denemo ½ kg svežega mlečnega sira, 2 celj jajci, 10 dkg sladkorne sipe, nekoliko limonovih lupin in 12 dkg rozin. Mešamo 3 minute in s tem nadevom polnimo testo. Pečemo ¾ ure. Pri buhtljih ne smemo varčevati z maslom. Ko so še gorki, jih potresemo z vanilijevim sladkorjem. Serviramo mrzle.

Okrogli češki kolači

Napravimo kvašeno testo, kakor za buhtlje. Ko je vzhajano, ga denemo na desko in naredimo z roko kroglice (velikost malega jajca). Polagamo jih na kositer z nizkim robom. V vsako kroglico naredimo globoko vdrtino, ki jo napolnimo z makovim nadevom ali pa z nadevom iz sira. Vsako pomažemo z raztepenim jajcem in potresemo s sesekljanimi mandlji. Pečemo 15 do 20 minut. Ko so še tople, jih potresemo z vanilijevim sladkorjem. Iz te količine pride 40—42 lepih kolačkov.

Štirioglati kolači

Ti kolači so na Češkem zelo priljubljeni. Napravimo vzhajano testo

Piše Nuša

iz 1 kg moke. Testo razvaljamo in zrežemo na 7 cm dolge kvadrate, katere napolnimo z makovim ali s sirovim nadevom. Po dva in dva nasprotna kota stisnemo skupaj. Kolače pomažemo z raztepenim jajcem, položimo drugega poleg drugega na nizek, z maslom pomazan kositer in jih potresemo s sesekljanimi mandlji. Pečemo 15 do 20 minut v srednjevroči pečici in še gorke potresemo z vanilijevim sladkorjem. Iz te količine naredimo do 42 kolačkov.

Češka polica iz maka

Naredimo fino, kvašeno testo iz 1 kg moke. Ko je vzhajano, ga razvaljamo in pomažemo najprej z raztepenim jajcem, potem pa z makovim nadevom. Trdo zvijemo, spet pomažemo z jajcem in potresemo z mandlji. Pečemo v dobro pomazanem pekaču eno uro.

Ako Vam naš list ugaja,

ga pokažite svojim prijateljem in ga pošljite kot tiskovino svojim sorodnikom v Francijo, Nemčijo, Ameriko in drugam

Damsko perilo in jutranja oblačila

Z majhnimi troški vendar elegantno se dajo napraviti pričujoča oblačila. K lahki in dehteči obleki mora biti tudi perilo lahko in lepo. Vsaka dama si napravi iz batista, voala, umetne ali pralne svile, celo iz krepa, toda samo v nežnih pastelnih barvah tako oblačilo brez kroja, saj lahko za poskušnjo z iglicami spne blago kar na sebi in najde primerno obliko.

Spodnja obleka na levi ima životec, iz luknjičasto vezene blaga, ki se uporabi tudi za klinasta vstavka v krilnem delu. Slične okraske je vštiti tudi v srajco in hlačke. Tiste dame,

ki se jim ne da vesti luknjic, si lahko omislijo tako blago v trgovini, sicer pa uporabijo s pridom tudi pikčasto blago.

Desni lik je okrašen s čipkami. Čipke »Valencienne« so mične, toda kleklane in čipke iz sukanca so trajnejše. Zelo apartno je videti, če so vstavki iz čipk barvasti, zlasti v okru in ekriju.

Zjutraj se prileže bodisi v stanovanju ali na vrtu, če človek ni oblečen, pa nosi vendar čedno oblačilo. Naši dve jutranji obleki sta preprosti, vendar zelo mični, čeprav so vsi

nabori in okraski iz iste tkanine kakor obleka sama. Najprimernejša sta pralni krep in pralna svila, ker ju je lahko oprati in zlikati.

Rokavi in ovratnik leve obleke so skrbno nabrani. Novejši šivalni stroji imajo posebno pripravo za šivanje naborov. Sicer gre pa tudi na roko, samo paziti je treba, da niso nabori neenakomerni.

Pri desni obleki so obročki pleteni. Ne preozke trakove iz istega blaga kakor je obleka, je treba obrobiti in nato splesti v kilo, ki se prišije ob izrezu do konca obleke. Tudi široki rokavi morajo biti obrobjeni.

19.-

Vrsta 4431-00

V toplih dnevih je potreben lahek čevlji. Izdelan je iz platna z gumijastim podplatom, tako da se ni čuti na nogi. V tem čevlju nosite lufov vložek za Din 4.-.

25.-

Vrsta 4461-05

Poleti za vsako priliko bel platnen čevljiček na sponko z gumijastim podplatom. Vel. 27-34 Din 35.-.

29.-

Vrsta 4761-74

Okusen čevljiček v veselje Vašim ljubljencem. Izdelan iz raznobarnega platna s crepgumijastim podplatom.

29.-

Vrsta 4561-29

Za sport. Idealen in najcenejši čevlji za vse vrste sporta, turizem in razne igre. Vel. 27-34 Din 35.-

OTROŠKE NOGAVICE:

	Din
visoke bombažaste	8- 10- 12-
kralke iz sukanca	7- 9-
dokolenke	10- 12-

Otrokom za Telovo

Imamo veliko izbiro letne obutve. Za vsako letno obleko imamo ustrezajoče letne čevlje. Posebno Vašim otrokom so potrebni naši lahki in udobni čevlji. Naše otroške čevlje prodajamo po bagatelnih cenah.

Obiščite nas!

Postregli Vam bomo!

Rata

29.-

Otroški telovadni čevlji z elastičnim chrom-podplatom. Potrebni za telovadbo v šoli, pri Sokolu in sploh za vsako gimnastiko. Ženski Din 35.-.

35.-

Vrsta 3661-00. Lepi otroški visoki čevlji iz rjavega boksa s podplatom iz krupona.

35.-

Vrsta 2941-00

Sandale s crepgumijastim podplatom, praktične, trajne in zelo udobne. Vel. 27-34 Din 45.-, vel. 35-38 Din 59.-.

45.-

Vrsta 3222-00

Za živahne dečke trpežen čevlji za vsak štrpaci. Podplati in peta iz gumija. Vel. 35-38 Din 59.-.

49.-

Vrsta 5641-38

Za Vaše zlate otročičke odobne čevljičke iz lečjega boksa na sponko v široki obliki.

59.-

Vrsta 5351-05

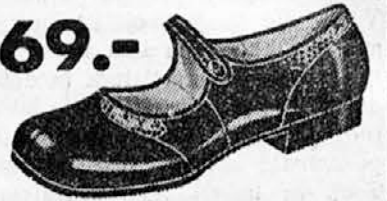
Za krasne sončne dneve bele čevljičke iz belega nubuka. Razveselili boste svoje ljubljence. Vel. 27-34 Din 79.-.

45.-

Vrsta 3162-00. Za živahne dečke smo izdelali visoke čevlje s trpežnim gumijastim podplatom. Potrebni za vsakdanjo nošnjo.

69.-

Vrsta 5842-40

Za deklice lakaste čevljičke, okrašene s pravo kaco kožo. Podplati in peta iz usnja.

79.-

Vrsta 5342-00

Otrokom za praznike najpripravljeniji čevljiček. Enostaven in čeden, iz belega nubuka.

89.-

Vrsta 5844-05

Malim gospodičnam te lahke sivane fleksibilne čevljičke. Praktični, udobni, okusni.

Čistite svoje čevlje z našo kremo 1 škatla Din 4.-

Kamen za sušenje platnene obutve komad Din 2.-

Opozarjamo na reklamno prodajo trvdke

A. & E. Skabernè

ki daje za časa Veleseljma, to je do 15. t. m., pri vseh nakupih v gotovini

20% popusta

DNEVNO SVEŽE PRAŽENA:

MOTOH KAVA

Malinovec

pristen, naraven, s čistim sladkorjem vkuban, se dobi na malo in veliko v

Lekarni dr. G. Piccoli
Ljubljana

Tyrševa (Dunajska) 6
nasproti „Nebotičnika“

Operna klet,

Ljubljana, Gledališka 2

Izborna meštanska in primorska kuhinja. Dnevno morske in rečne ribe vseh finih vrst. Dalmatinska in ljutom. vina. Senčnat vrt.

1000 Din plačam

ako Vam „Radio Balzam“ ne odstrani kurjih oces, bradavic, bul, trde kože itd.

Vse tu in inozemske preparate sem poskusil, a prepričan sem se, da je Vaš „Radio Balzam“ pri pravi in zadostni uporabi najboljši; zato ga vsakemu priporočam: Franc Brenčič, galant. sedlar, Vrhnika. Zahtevajte povsod samo „Radio Balzam“. Lonček Din 10.- (predplačilo) na povzetje Din 18.-, dva Din 28.-, tri Din 38.- pošlje

R. Cotič, Ljubljana VII Siška)
Kamniška ulica 11 a (Janševa)

RUFF čokolada za kuhanje je veselje za vsako gospodinjico

DOLIN DOLIN DOLIN DOLIN DOLIN DOLIN

PERE IN PARFUMIRA SVILENE, VOLNENE IN BELE TKANINE ...

1 OVITEK DIN 5.-

PO POŠTI DIN 6.- (LAHKO TUDI V ZNAMKAH)

NOBILIOR PARFUMERIJA

Ulica 34 ZAGREB Jelačičev trg 15